

Informe de Conjuntura

Barcelona, desembre de 2019

Foment
del Treball Nacional

TAULA DE CONTINGUT

ENTORN INTERNACIONAL.....	8
DEMANDA I ACTIVITAT.....	12
LA INDÚSTRIA CATALANA.....	17
L'IMPACTE DE LA DESIGUALTAT EN EL CREIXEMENT ECONÒMIC.....	21
MERCAT DE TREBALL.....	26
TEMORS I EFECTES DE LA INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL EN EL FUTUR DE L'OCUPACIÓ.....	29
PREUS I FINANÇAMENT.....	37
SECTOR PÚBLIC.....	40
VISIÓ EUROPEA DE LA PROPOSTA DE PLA PRESSUPOSTARI PER L'ANY 2020.....	43
SECTOR EXTERIOR.....	45

RESUM EXECUTIU

Les previsions de creixement econòmic han estat novament corregides a la baixa. En el cas de les economies espanyola i catalana, la correcció es deu a una conjunció de diversos factors, entre ells, la revisió de la sèrie estadística de l'INE, el menor creixement de l'economia europea, la reducció del ritme d'augment de l'ocupació i del consum, la contracció de l'activitat industrial i del comerç exterior. Tot això, en un context internacional amb majors riscos a la baixa, més prolongats de l'esperat inicialment.

De l'entorn internacional, cal destacar el to acomodaticí que han mantingut les principals autoritats monetàries davant la persistència de la incertesa i l'alentiment de l'economia mundial a nivell generalitzat. En particular, l'economia europea està creixent a menor ritme; la moderació en el ritme d'expansió obeeix, fonamentalment, al magre augment de l'activitat a Alemanya i Itàlia. Unes altres economies com la japonesa o xinesa també mostren senyals de menor expansió econòmica.

A més, l'FMI considera que la política monetària està sent acomodaticia, tant en les economies avançades com en les emergents. En aquest sentit, estima que, sense l'estímul monetari, el creixement econòmic global hagués estat 0,5 punts percentuals inferior, tant en 2019 com en 2020, la qual cosa compensa la reducció de 0,8 punts estimada arran de les tensions comercials entre els EUA i la Xina.

A nivell domèstic, la conjuntura econòmica es caracteritza per una moderació en l'augment del PIB. En relació al consum privat, cal destacar, que es preveu una moderació del seu ritme de creixement. En aquest sentit, és important recordar que existeix una correlació positiva major entre l'evolució del consum privat i l'ocupació, que entre el consum privat i els salaris. Per això, davant la moderació del creixement de l'ocupació esperada a curt termini, el consum es veurà afectat, més enllà de l'increment salarial que pugui produir-se a curt termini. Tot això, en un context de nivells d'estalvi de les llars en mínims, encara que recentment hagi pujat per motius de precaució.

Ha de destacar-se que tant per a 2020 com 2021 es preveu, segons la Comissió Europea, una forta disminució del ritme de creixement de l'ocupació, que se situarà en l'1,0% i 0,8%, respectivament, enfront del 2,2% de 2019.

La necessitat d'abordar una agenda econòmica i social en aquest context de desacceleració resulta ja primordial, i que contingui els recursos necessaris per a la seva articulació. Per això, resulta necessari articular una política de pactes socials àmplia, amb el seu conseqüent suport pressupostari.

En aquest sentit, han de realitzar-se majors reformes estructurals en comptes de contrareformes, que apuntalin el creixement econòmic, així com uns pressupostos que reflecteixin l'estabilitat política, que contemplin, amb el baix grau d'actuació, senyals inequívocues d'una fiscalitat competitiva, que deixi d'incrementar la pressió fiscal sobre el

factor capital, que segons els estudis de la Comissió Europea, ja es troba en la part alta en la seva anàlisi comparativa.

Adicionalment, la política de reducció del dèficit públic ha de ser creïble a mig termini, per aquest motiu s'han de projectar augments de la despesa però que no excedeixin la dels ingressos inercials, i s'ha d'abandonar la correcció mitjançant elevació dels tipus impositius o la creació de nous impostos.

És important remarcar, que al conjunt d'Espanya, la indústria ha repuntat en els últims trimestres, no així a Catalunya, on cau per quart trimestre consecutiu. El procés de desacceleració sembla que al quart trimestre s'ha frenat, amb una estimació del 0,4% segons l'avenç del Banc d'Espanya. Per tant, no estem davant d'una crisi sinó d'una desacceleració, que va frenant-se.

La inflació es manté en nivells molt baixos, tant a Espanya com a Catalunya, molt per sota de la subjacent, i el diferencial de preus respecte a la zona euro continua sent favorable a Espanya, en tant la inflació en la Unió Monetària és major.

El finançament del sector privat es va reduir a l'octubre, la de les llars i la de les empreses, així com les noves operacions de crèdit a societats no financeres. Destacar que es va reduir el ritme del crèdit no destinat a habitatge per a les famílies.

Les exportacions catalanes, a diferència de les del conjunt d'Espanya, van créixer lleugerament per sobre de la mitjana d'Europa. Destaca la contracció de les exportacions del Regne Unit, els EUA, la Xina i el Japó, i la forta desacceleració de les vendes a l'exterior alemanyes. Segons sectors econòmics, a Catalunya, destaca la forta caiguda del sector automòbil. No obstant això, creixen a Catalunya sectors que en el conjunt d'Espanya es contrauen, com són productes químics i matèries primeres. Per destinació geogràfica, cal assenyalar, el major ritme de creixement de les exportacions catalanes, respecte a les d'Espanya, cap a Europa, amb l'excepció d'Alemanya.

Píndoles d'economia

1) Indústria catalana:

La indústria, en un món globalitzat i amb canvis tecnològics disruptius, s'enfronta a una sèrie de desafiaments de tall transversal però que, donades les característiques idiosincràtiques del sector, alguns d'ells, adquireixen una particular rellevància i constitueixen seriosos desafiaments, afectant de manera desigual a les diferents branques industrials.

Per la qual cosa caldrà posar en pràctica una política industrial que prepari al sector davant aquests canvis i que també proveeixi a cada subsector, a través de polítiques sectorials, amb les eines necessàries per a impulsar la productivitat i l'ocupació.

La sostenibilitat productiva o la indústria 4.0, per exemple, representen reptes que el sector industrial, a nivell agregat i també a nivell específic, ha d'afrontar, i això únicament serà possible en tant es dissenyin i apliquin unes polítiques industrials que permetin consolidar la competitivitat del sector i, en conseqüència, la del conjunt de l'economia.

El sector industrial català va presentar un comportament erràtic en els anys d'expansió econòmica compresos entre el 2001 i el 2007, amb una mitjana de creixement del 0,8% anual. En aquest mateix període, el PIB va augmentar, de mitjana, un 3,6% anual. De manera contrària, en els 5 anys de recuperació (2014-2018), la mitjana anual de creixement de la indústria (3,6%) va superar la del PIB (3,0%).

En termes d'ocupació, entre 2008 i 2013 es van perdre 611.700 llocs de treball a Catalunya, dels quals 219.900 van correspondre al sector industrial, és a dir que un de cada tres provenia de la indústria. Aquesta xifra va representar el 36% de la destrucció d'ocupació total i va ser d'igual magnitud al que va tenir el sector de la construcció. A Espanya, per part seva, la indústria va representar el 26% de la caiguda de l'ocupació arran de la crisi, mentre que la construcció el 43%. En els anys de recuperació següents, del 2014 al 2018, es van crear 331.300 llocs de treball en l'economia catalana; 54.700 en la indústria (17% del total) i 31.300 en la construcció (9% del total). En la dècada compresa entre 2008 i 2018, es van perdre 150.400 llocs de treball industrials a Catalunya i 542.200 a Espanya.

2) Desigualtat i creixement econòmic:

L'impacte de la desigualtat en el creixement i l'estabilitat econòmica ha estat un tema àmpliament estudiat des de fa més d'un segle, i avui dia existeix un ampli consens sobre els efectes negatius d'un desenvolupament no equitatiu dins d'un país. En aquest sentit, en països amb elevada desigualtat, les persones amb baixos recursos poden no tenir accés a l'educació, als mercats financers o a altres maneres per a incrementar els seus ingressos, el que comporta dificultats per a desenvolupar les seves capacitats productives.

Per a combatre aquest problema és crucial capacitar als treballadors amb la finalitat que desenvolupin les habilitats necessàries que siguin menys substituïbles pel capital i que siguin dutes a terme en conjunt amb els avanços tecnològics.

Amb tot, es destaca que disminuir la desigualtat, sobretot en la part més baixa de la distribució dels ingressos, és favorable no sols per raons ètiques i de justícia social, sinó també en termes de creixement i estabilitat econòmica. Per això, serà pertinent avançar cap a un sistema multilateral més inclusiu, flexible i receptiu.

3) Intel·ligència artificial:

Les preocupacions que ha aixecat el debat sobre la IA es poden emmarcar en dos grans temors. En primer lloc, si els avenços en IA poden suposar una amenaça per a la humanitat, la coneguda com a "revolta de les màquines"; i, en segon lloc, si destruiran milions de llocs de treball i com afectaran el nostre mode de vida.

El primer temor, el que les màquines es revoltin contra nosaltres, sens dubte és el més cridaner i susceptible d'acabar-se traduint en la producció de noves pel·lícules de ciència ficció, però tot i que els avenços en IA són impressionants, només poden dur a terme tasques molt específiques. Per tant, una IA general capaç d'exterminar els seus creadors humans roman una gran i llunyana incertesa.

Ara bé, la qüestió més urgent en quan a l'IA és sobre l'impacte que pot tenir sobre els llocs de treball i la vida de les persones.

El temor a un "atur tecnològic" no és nou. Ja als segles XVIII i XIX, amb la revolució industrial, van aparèixer moviments de protesta temorosos de l'arribada de les màquines i les noves tecnologies d'aleshores coneguts com a luddisme. Aquests temors es van repetir més endavant, si bé d'una manera molt menys violenta, als anys 60 i 80 del segle passat. En el primer cas, quan les empreses van començar a instal·lar ordinadors i robots; i, en el segon, quan els ordinadors personals van aterrar als nostres escriptoris. Ara la història es repeteix amb l'arribada de la IA, fent sorgir nous moviments opositors coneguts com a Neoluddisme.

Tot i això, la història ens diu que cada cop que s'han implementat nous avenços tecnològics, s'han creat més llocs de feina que no pas destruït i que també s'ha augmentat la renda i la qualitat de vida de la població en general. Això es deu a que l'automatització d'una tasca incrementa la demanda de gent que realitzen tasques relacionades que van més enllà de les pròpies màquines. La IA no substituirà els treballadors directament, sinó que els exigirà adquirir noves habilitats per a complementar-la. En altres paraules, les màquines permeten als treballadors individuals produir més, reduint el preu dels béns, incrementar així la demanda i generar la necessitat de contractar més treballadors.

És cert però, que aquest cop la transició es realitzarà probablement d'una manera molt més accelerada (en un parell de dècades), encara que no amb un impacte tant significatiu com va tenir la revolució industrial, donat que les tecnologies es difonen molt més de pressa.

4) Pla Pressupostari:

El quadre macroeconòmic presentat al Pla Pressupostari 2020 del Govern d'Espanya preveu un creixement del PIB real del 2,1% al 2019 i de l'1,8% al 2020, un ritme superior a la mitjana europea. En canvi, la previsió de la Comissió europea se situa en l'1,9% de creixement del PIB real per a aquest any i 1,5% per al 2020.

El Pla Pressupostari estima un 2,0% de dèficit general sobre el PIB del 2019, que és menor al que pronostica la Comissió Europea, qui ho deixa en 2,3%. De cara a l'any 2020, el primer redueix en tres dècimes la previsió de dèficit respecte a l'any anterior, deixant-lo en l'1,7%. En canvi, la Comissió Europea eleva cinc dècimes la previsió de dèficit per al 2020 fins al 2,2%.

El Pla Pressupostari 2020 estima un decreixement de la ràtio de deute sobre el PIB del 97,6% del PIB al 2018 al 95,9% al 2019, i al 94,6% al 2020. La Comissió Europea projecta ràtios de deute més elevades tant per al 2019 com per al 2020, 96,7% i 96,6% del PIB, respectivament.

D'altra banda, el Pla Pressupostari recull la revaloració de les pensions al 2020 del 0,9% amb l'objectiu de mantenir el poder adquisitiu dels pensionistes i l'increment pactat del sou dels funcionaris d'un 2%. A més, el Pla contempla un escenari inercial que no inclou l'adopció de cap mesura addicional en els ingressos.

Segons la previsió de la Comissió de tardor del 2019, la millora estructural al 2019 i 2020 es queda curta per a assegurar un progrés suficient cap al compliment del criteri de deute. Es corre risc d'incórrer en una significant desviació respecte a la senda d'ajustos recomanats a Espanya amb objectiu a mig termini.

ENTORN INTERNACIONAL

El to de les principals autoritats monetàries es manté acomodaticí en un context internacional on la incertesa no acaba de buidar-se i en el qual l'alentiment de l'economia comença a evidenciar-se de forma generalitzada (indústria i comerç mundial). Així, per exemple, en la seva última reunió d'octubre, la Fed va baixar els tipus d'interès de referència, per tercera vegada consecutiva, deixant el rang objectiu en 1,50%-1,75%. Per part seva, al setembre, el BCE va reduir els tipus de la facilitat de dipòsit (-0,5%) i va anunciar que reprendrà la compra d'actius amb un nou paquet d'estímuls a partir del mes de novembre.

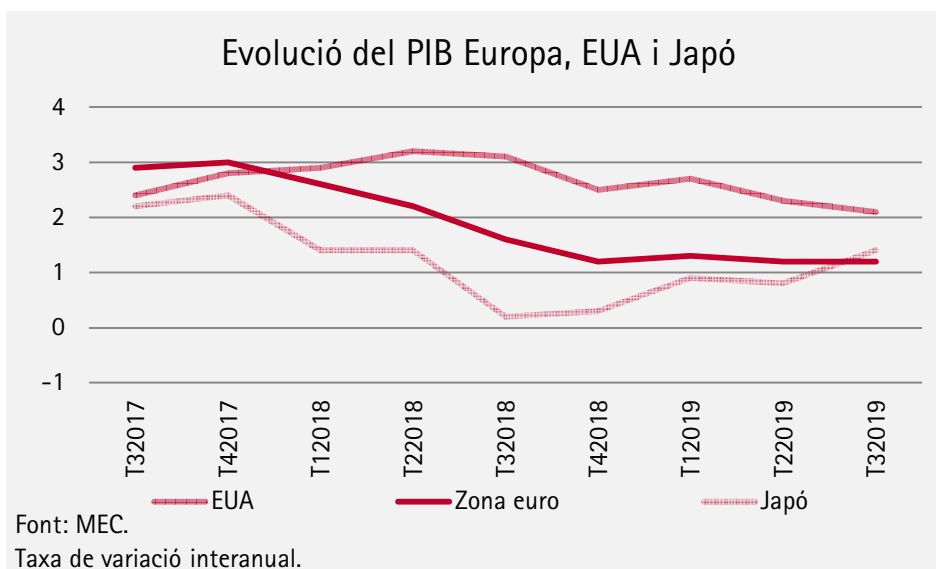
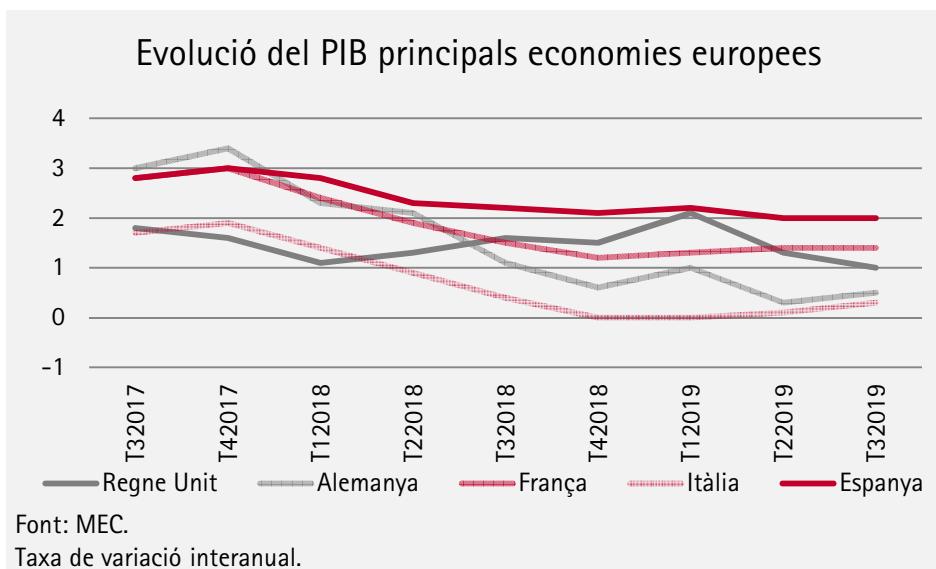
Particularment, la incertesa en l'entorn europeu es manté, en tant persisteixen les tensions comercials entre els EUA i la Xina i encara no s'ha resolt el procediment del *Brexit*. En aquest sentit, la Unió Europea ha concedit una nova pròrroga al Regne Unit per al 31 de gener de 2020 i s'han convocat eleccions generals per al mes de desembre.

Per part seva, les previsions de creixement mundial, elaborades pels principals organismes internacionals, han estat corregides a la baixa novament.

L'economia europea ha mantingut el seu creixement en el tercer trimestre de l'any, amb un augment del PIB de 0,2% en la zona euro. A la Unió Europea, l'increment va ser de 0,3%. Respecte al mateix període de l'any passat, el creixement va ser de 1,2% i 1,3%, respectivament. La moderació en el ritme d'expansió de l'economia europea obeeix, fonamentalment, al magre augment de l'activitat a Alemanya i Itàlia. Així, a Alemanya, es va registrar un creixement del PIB de 0,1%, mentre que França va tornar a pujar un 0,3%. Itàlia, per part seva, es va mantenir en el 0,1% i el Regne Unit va augmentar un 0,3%.

En el que a altres economies fora de l'entorn europeu es refereix, cal assenyalar, que el PIB dels EUA va registrar un augment de 0,5%, igual que el trimestre anterior (2,0% interanual). Per part seva, l'economia japonesa es va desaccelerar, en créixer un 0,1% en el tercer trimestre. El creixement de l'economia xinesa va ser de 6,0% interanual, dues dècimes menys que el segon trimestre, i el registre més baix de tota la sèrie històrica del PIB de la Xina (des de 1992). Aquest valor es troba en la part baixa del rang objectiu de creixement (6,0%-6,5%) fixat pel govern xinès.

D'aquesta forma, l'FMI, en el seu WEO d'octubre, va tornar a rebaixar les previsions de creixement econòmic mundial per a aquest any fins al 3,0%, la taxa més baixa des de la crisi financera global. Això representa una forta moderació en comparació amb l'augment del 3,8% de 2017. L'FMI considera que aquest alentiment del creixement és conseqüència de l'increment de barreres comercials, de la incertesa política i de factors idiosincràtics. Per a 2020, es preveu un repunt del creixement fins al 3,4%. No obstant això, aquesta recuperació serà precària i no generalitzada: l'augment del PIB de les economies avançades descendirà al 1,7% per a aquest any i el pròxim, mentre que el de les economies emergents augmentarà un 3,9% en 2019 i un 4,6% en 2020.

Un element distintiu del menor creixement d'aquest any, segons l'FMI, és la forta i estesa moderació en el sector manufacturer i en el comerç mundial. L'increment d'aranzels i la incertesa prolongada, han anat en detriment de la inversió i la demanda de béns de capital, que tenen un pes significatiu en l'intercanvi comercial.

A més, l'FMI considera que la política monetària està sent acomodaticia, tant en les economies avançades com en les emergents. En aquest sentit, estima que, sense l'estímul monetari, el creixement econòmic global hagués estat 0,5 punts percentuals inferior, tant en 2019 com en 2020, la qual cosa compensa la reducció de 0,8 punts estimada arran de les tensions comercials entre els EUA i la Xina.

Per part seva, en el seu informe d'hivern, la Comissió Europea assenyala que l'economia es troba en un període prolongat de creixement moderat i baixa inflació, en un context d'elevada incertesa, amb un entorn exterior molt menys favorable i en el qual s'estan produint canvis estructurals que afecten principalment el sector manufacturer. Així, el creixement econòmic global caurà fins al llindar de recessió aquest any.

El comerç internacional de béns s'ha mantingut estancat en el millor dels casos, s'han materialitzat riscos sobre un increment en les tensions comercials i els conflictes geopolítics, i la incertesa relacionada amb les polítiques comercials i el *Brexit* no s'ha esvaït. En aquest escenari, la Comissió considera que es mantindrà la feblesa del sector de la manufactura, per la qual cosa l'economia europea no repuntarà en el curt termini. No obstant això, el mercat de treball a Europa s'ha mantingut fort i la taxa d'atur ha caigut per sota dels nivells precrisis, impulsant l'augment dels salaris, la qual cosa ha contribuït a l'expansió de la demanda domèstica en un context de costos de finançament històricament baixos.

El pronòstic de creixement del PIB en 2019 per a la zona euro és del 1,1% i del 1,2% per a 2020 i 2021, respectivament. D'altra banda, la Comissió preveu que el creixement del PIB de la resta del món es desacceleri al 3,2% aquest any, recuperant-se lleugerament fins a créixer un 3,3% en 2020 i un 3,4% en 2021. La Comissió espera que les importacions mundials anés de la Unió Europea s'incrementin, en 2019, a penes un 0,4%, i que repuntin fins al 2,1% en 2020 i el 2,5% en 2021.

En el que a l'evolució de la inflació es refereix, en la mesura que el preu de l'energia es mantingui contingut, la Comissió preveu una inflació del 1,3% aquest any i el pròxim.

Per part seva, l'OCDE, en la seva publicació de novembre, sosté que el pronòstic és fràgil amb signes que la moderació cíclica s'està arrelant, tant en les economies avançades com en les emergents. El creixement del PIB mundial es manté feble i el comerç global estancat. L'aprofundiment de les tensions comercials està afectant la confiança i la inversió, amb el que la incertesa s'incrementa. Les bones condicions del mercat laboral permeten mantenir els ingressos de les llars i sostenir el consum privat, almenys, en el curt termini.

En aquest context, l'OCDE preveu un creixement del 3,0% per al PIB mundial en 2020 i 2021, el menor ritme d'avanç des de la crisi financera. L'OCDE estima que els efectes de les mesures implementades pels EUA i la Xina en matèria comercial, podrien tenir un impacte de 0,3 i 0,4 punts en 2020 i de 0,2 i 0,3 punts en 2021.

Per a la zona euro, l'OCDE preveu un creixement moderat, entre 1,0% i 1,25% en 2020 i 2021. El creixement de l'activitat econòmica a Alemanya i Itàlia serà més feble que a França i Espanya, a causa del fort pes de la indústria i el sector exterior en les seves economies.

Previsions de creixement del PIB										
		FMI			Comissió Europea			OCDE		
Variació anual	2018	2019	2020	2019	2020	2021	2019	2020	2021	
Economia mundial	3,6	3,0	3,4	2,9	3,0	3,1	2,9	2,9	3,0	
Zona euro	1,9	1,2	1,4	1,1	1,2	1,2	1,2	1,1	1,2	
EUA	2,9	2,4	2,1	2,3	1,8	1,6	2,3	2,0	2,0	
Japó	0,8	0,9	0,5	0,9	0,4	0,6	1,0	0,6	0,7	
Alemanya	1,5	0,5	1,2	0,4	1,0	1,0	0,6	0,4	0,9	
França	1,7	1,2	1,3	1,3	1,3	1,2	1,3	1,2	1,2	
Itàlia	0,9	0,0	0,5	0,1	0,4	0,7	0,2	0,4	0,5	
Espanya	2,6	2,2	1,8	1,9	1,5	1,4	2,0	1,6	1,6	
Regne Unit	1,4	1,2	1,4	1,3	1,4	1,4	1,2	1,0	1,2	
Xina	6,6	6,1	5,8	6,1	5,8	5,6	6,2	5,7	5,5	
Índia	6,8	6,1	7,0	5,6	6,1	6,3	5,8	6,2	6,4	
Brasil	1,1	0,9	2,0	0,8	1,5	1,8	0,8	1,7	1,8	
Rússia	2,3	1,1	1,9	1,0	1,4	1,5	1,1	1,6	1,4	

Font: FMI, Comissió Europea, OCDE.

DEMANDA I ACTIVITAT

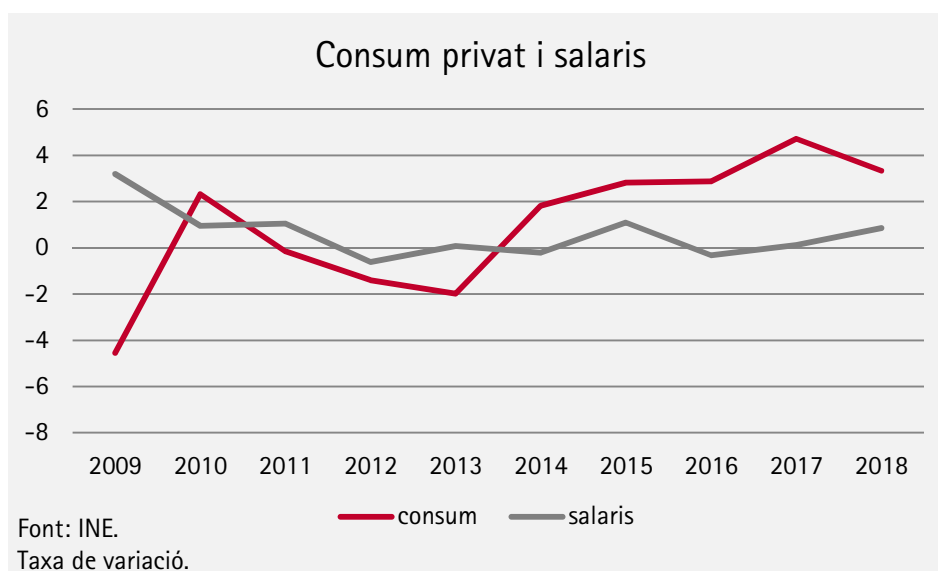
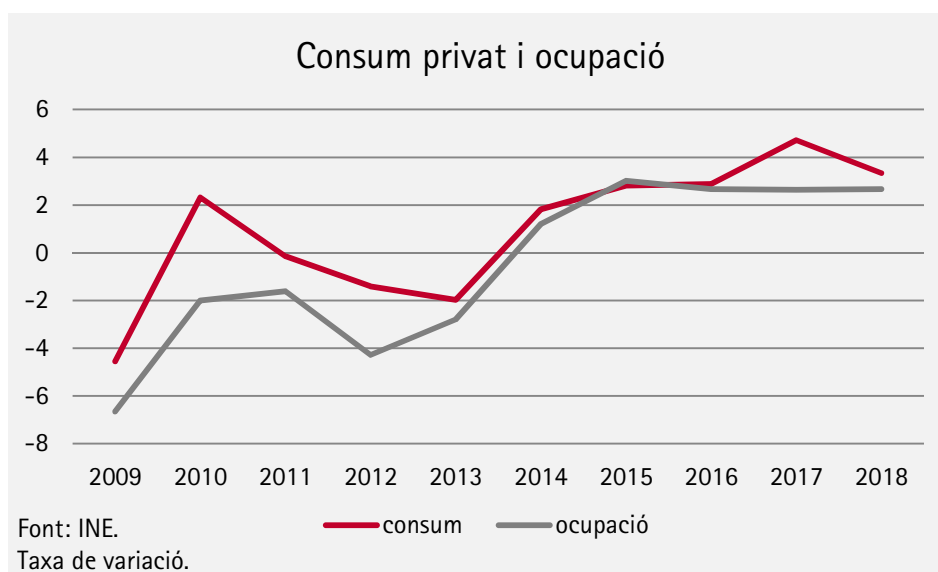
La Comissió Europea ha rebaixat les previsions de creixement del PIB de l'economia espanyola en vista de la revisió estadística de l'INE i del context d'elevada incertesa. Sosté que Espanya es troba en un moment de moderació econòmica després d'un llarg període d'expansió. Segons la Comissió, el consum privat es recuperarà lleugerament en el curt termini, però el seu impacte sobre l'augment del PIB serà moderat. Les exportacions netes es desacceleraran i mantindran una aportació positiva al creixement de l'economia. En aquest context, l'ocupació també creixerà amb menor intensitat, encara que la taxa d'atur continuarà disminuint.

Les previsions de la Comissió per a aquest any són d'un augment del PIB d'Espanya de 1,9% (2,0% OCDE), quatre dècimes menys que l'estimació d'estiu (dues dècimes s'atribueixen a la correcció estadística). Per a 2020, s'estima un creixement de 1,5% (1,6% OCDE), també quatre dècimes menor que el pronòstic anterior, i per al 2021, la Comissió espera un augment del PIB espanyol de 1,4%.

Segons l'avanç de Comptabilitat Nacional publicat el 31 d'octubre, el creixement del PIB d'Espanya es va mantenir, en termes inter trimestrals, en el 0,4% en el tercer trimestre. En taxa interanual, el creixement va ser del 2,0%, també igual que el trimestre anterior.

És de destacar que, novament, el creixement del PIB interanual va ser resultat tant de la contribució positiva de la demanda nacional (+1,8 punts), com de la demanda exterior (+0,2 punts). No obstant això, l'aportació positiva del sector exterior va ser vuit dècimes inferior a la del trimestre anterior, ja que les exportacions de béns i serveis van pujar a ritme similar que en el segon trimestre, però les importacions van créixer enfront de la reducció del període anterior. Per part seva, la despesa en consum final de les llars es va accelerar, igual que la formació bruta de capital fix.

En relació al consum privat, cal destacar, que es preveu una moderació del seu ritme de creixement. En aquest sentit, és important recordar que existeix una correlació positiva major entre l'evolució del consum privat i l'ocupació, que entre el consum privat i els salaris (en taxes de variació). Així, s'espera una moderació del creixement de l'ocupació del 2,0% en 2019 al 0,8% en 2021, segons la Comissió Europea, que tindrà impacte sobre el consum, més enllà de l'increment salarial esperat en el curt termini. Tot això en un context de nivells d'estalvi de les llars en mínims, encara que recentment hagi pujat lleugerament per motius precautoris.

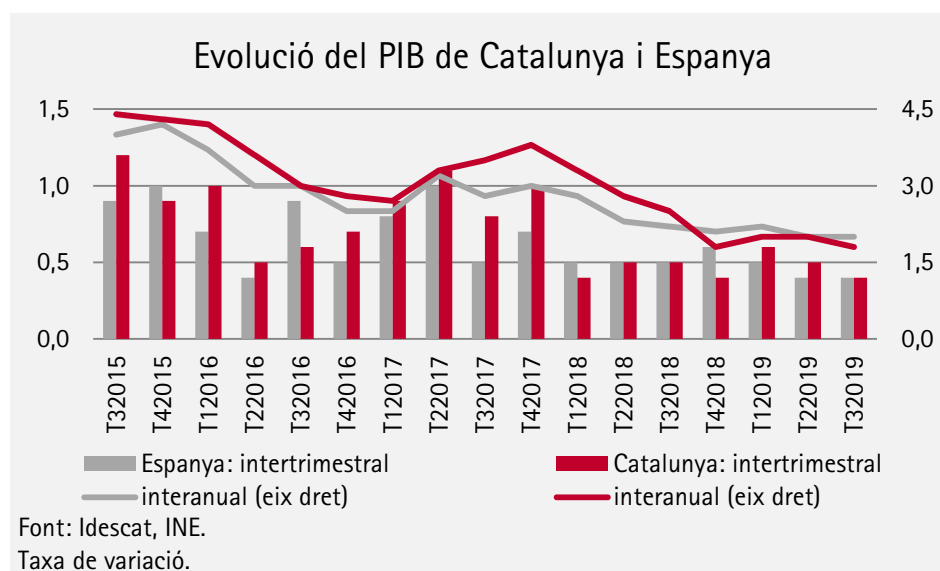

Des de la perspectiva de l'oferta, cal destacar que la indústria va accelerar el seu creixement sensiblement. D'altra banda, la construcció va moderar el seu ritme d'expansió i el sector serveis el va mantenir.

Espanya: PIB per components i sectors				
Taxa de variació interanual	T42018	T12019	T22019	T32019
PIB	2,1	2,2	2,0	2,0
Components:				
Consum final de les llars	1,2	1,1	0,6	1,5
Consum final de les AAPP	2,2	2,2	2,2	2,5
Formació bruta de capital fix	3,5	4,8	1,0	2,0
Exportacions	0,1	0,3	2,2	2,3
Importacions	-0,3	-0,4	-0,7	2,0
Demanda Nacional*	2,0	1,9	1,0	1,8
Demanda Exterior*	0,1	0,3	1,0	0,2
Oferta:				
Agricultura	6,9	0,0	-4,6	0,1
Indústria	-1,5	-0,7	0,2	1,8
Construcció	5,9	6,4	5,2	2,4
Serveis	2,7	2,9	2,8	2,4

Font: INE. *Contribució al creixement del PIB.

Segons l'Idescat, en el tercer trimestre, el PIB de Catalunya va créixer un 1,8%, la qual cosa implica una moderació enfront de l'augment del 2,0% del trimestre anterior i de la mitjana del conjunt d'Espanya. L'increment intertrimestral es va desaccelerar una dècima, fins al 0,4%.

Per sectors, es manté la contracció de la indústria (quatre trimestres de caigudes consecutius) i la moderació de la construcció. El sector serveis, per part seva, ha registrat un creixement constant en els últims trimestres.

Catalunya: PIB per components i sectors				
Taxa de variació interanual	T42018	T12019	T22019	T32019
PIB	1,8	2,0	2,0	1,8
Oferta:				
Agricultura	-1,2	-1,0	-2,0	-2,8
Indústria	-2,4	-1,0	-0,7	-0,7
Construcció	5,2	5,5	4,4	3,4
Serveis	2,9	2,9	2,7	2,8

Font: INE. *Contribució al creixement del PIB.

L'índex general de xifra de negocis de les activitats de serveis a Espanya, corregit d'efectes estacionals i de calendari, va pujar un 2,5% en taxa anual el mes de setembre, la qual cosa implica una desacceleració respecte al ritme d'expansió d'aquest indicador dels últims dos anys. Per part seva, l'índex de volum de negoci del sector serveis a Catalunya es va incrementar un 3,3% anual al setembre (mitjana del conjunt d'Espanya: 3,6%).

Així mateix l'entrada de comandes en la indústria, a Espanya, es va contreure novament al setembre, en baixar un 1,1% interanual (sèrie corregida), mentre que a Catalunya l'índex general va augmentar un 4,0% anual (mitjana del conjunt d'Espanya: 1,2%). Per part seva, l'índex de producció industrial (corregit d'efectes estacionals i de calendari) va registrar un augment el mes de juny en termes interanuals, del 1,8% per al conjunt d'Espanya. A Catalunya, l'índex corregit d'efectes de calendari va pujar un 0,7%.

Quant a l'activitat turística, durant els deu primers mesos de l'any, la despesa total dels turistes internacionals va pujar un 2,9% respecte a igual període de 2018, aconseguint els 82.197 milions d'euros a Espanya. Catalunya va representar el 23,5% del total de despesa, és a dir, 19.282 milions d'euros, amb un creixement del 4,8% en termes interanuals.

Per part seva, fins al mes d'octubre, van arribar a Espanya uns 74,7 milions de visitants, és a dir, un 1,1% més que en igual període de l'any anterior. Catalunya, principal destinació turística d'Espanya – amb 17,3 milions de visitants, representant el 23,2% del total – va registrar un augment del 0,8% anual.

En relació al comerç, les vendes de comerç minorista (índex general a preus constants, sense estacions de serveis), es van incrementar 1,7% interanual a l'octubre a Catalunya i van pujar un 2,3% a Espanya, la qual cosa implica una moderació en tots dos casos respecte als tres mesos anteriors. Per part seva, al setembre, les vendes en grans superfícies (índex general a preus constants) van pujar un 4,5% i un 3,0% a Catalunya i Espanya, respectivament.

Finalment, l'indicador de confiança del consumidor del CIS (Espanya) va pujar des dels 73,3 punts a l'octubre, fins als 77,4 punts al novembre. L'augment de l'índex es va produir per una millor valoració de les expectatives, ja que la valoració de la situació actual va empitjorar lleugerament. És important destacar que, des de setembre de 2018 (excepte en juny de 2019), l'indicador de confiança del consumidor s'ha mantingut per sota dels 100 punts, llindar que divideix la percepció negativa (menor a 100) de l'optimista (major a 100).

Indicadors d'activitat		
Variació interanual	Catalunya	Espanya
Producció industrial (jun-19)	-3,5	-1,4
Xifra de negocis indústria (set-19)	5,2	1,1
Entrada de comandes (set-19)	4,0	1,2
Comerç al detall (oct-19)	1,7	2,3
Venda grans superfícies (set-19)	4,5	3,0
Matriculació turismes (oct-19)	12,7	8,2
Confiança empresarial (IV 2019)*	-2,9	-2,9
Xifra negocis serveis (sep-19)	3,3	3,6
Turistes estrangers (sep-19)	0,2	-0,2
Pernoctacions (oct-19)	0,7	-2,0
Compravendes habitatge (set-19)	-5,9	-12,0

Font: INE, Idescat. *Variació trimestral.

LA INDÚSTRIA CATALANA

La indústria és un sector amb un fort efecte d'arrossegament sobre la resta de l'economia, ja que la producció industrial genera efectes multiplicadors d'activitat cap als altres sectors a través de la demanda de mitjans i inputs per a la seva producció.

Especialment cal destacar que el sector industrial genera una capacitat de difusió tecnològica i d'impuls de la productivitat de l'economia en el seu conjunt, d'innovació i d'internacionalització.

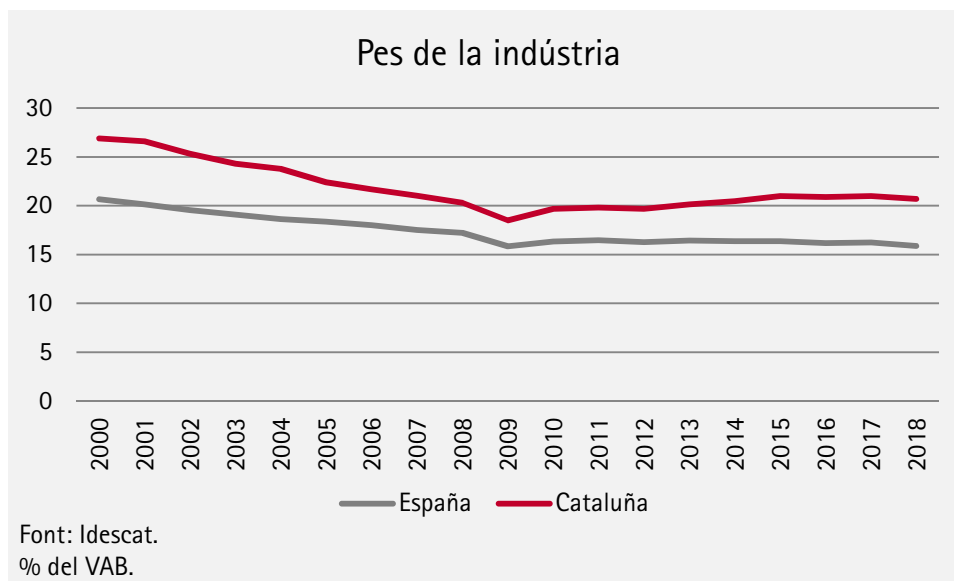
Així mateix la indústria genera ocupació estable, en un percentatge comparativament elevat d'ocupació indefinida (83,7% en la indústria enfront del 77,2% del conjunt de l'economia catalana) i amb salaris superiors a la mitjana gràcies a la seva major productivitat (el 2018 el cost laboral total net va ser de 32.922,3€, mentre que a la indústria va ser de 40.870,1€).

No obstant això, la indústria, en un món globalitzat i amb canvis tecnològics disruptius, s'enfronta a una sèrie de desafiaments de tall transversal però que, donades les característiques idiosincràtiques del sector, alguns d'ells, adquireixen una particular rellevància i constitueixen seriosos desafiaments, afectant de manera desigual a les diferents branques industrials. Per la qual cosa caldrà posar en pràctica una política industrial que prepari al sector davant aquests canvis i que també proveeixi a cada subsector, a través de polítiques sectorials, amb les eines necessàries per a impulsar la productivitat i l'ocupació.

Així, la sostenibilitat productiva o la indústria 4.0, per exemple, representen reptes que el sector industrial, a nivell agregat i també a nivell específic, ha d'afrontar, i això únicament serà possible en tant es dissenyin i apliquin unes polítiques industrials que permetin consolidar la competitivitat del sector i, en conseqüència, la del conjunt de l'economia.

El sector industrial representa el 20,7% del valor agregat del total de l'economia catalana. Considerant un període de temps de gairebé dues dècades, s'aprecia com la indústria ha anat perdent pes en l'economia, ja que l'any 2000 la indústria representava el 26,9%. No obstant això, respecte al 2009 -quan el pes del sector va ser mínim (18,5%)- la indústria s'ha anat recuperant, fins a aconseguir el llindar establert per la Unió Europea en política industrial en el qual assenyalava l'objectiu que el pes de la indústria sigui el 20% en 2020.

En paral·lel, s'observa que el sector serveis va passar de representar un 62% a un 73% del VAB total, i la construcció, per part seva, ha perdut en una dècada, la meitat de la seva rellevància en l'economia catalana (del 10,9% en 2009, al 5,4% en 2018).

L'evolució de la indústria en el conjunt d'Espanya ha estat diferent. La reducció del pes del sector industrial ha estat constant, registrant-se una caiguda sistemàtica des del 2000 al 2009, any a partir del qual la rellevància del sector industrial es manté pràcticament estable. Per això, en els últims anys Catalunya ha tornat a ampliar la bretxa distintiva respecte a Espanya quant a la rellevància de la indústria en el total de l'activitat productiva.

En aquest sentit, cal assenyalar, a més, que Catalunya representa el 23,5% de la indústria espanyola, un pes que supera al del propi PIB, ja que el PIB de Catalunya constitueix el 19,1% del PIB d'Espanya. La segona CA més important en la indústria espanyola (12,4 punts per sota de Catalunya), és Madrid, amb un pes molt de menor al del seu PIB. Altres CCAA amb un pes en la indústria espanyola similar al de Madrid són la C. Valenciana i el País Basc. En el primer cas, el pes del sector industrial és similar al del PIB i, en el segon cas, ocorre com a Catalunya, on la indústria té una rellevància fins i tot major a la del PIB en el total d'Espanya. Per tant, tant a Catalunya com al País Basc, el sector industrial té una importància destacada.

Rellevància del sector industrial en la economia

	% PIB Espanya	% sobre indústria Espanya
Andalusia	13,3	9,6
Aragó	3,1	4,2
Astúries	2,0	2,6
Balears	2,6	1,0
Canàries	3,8	1,7
Cantàbria	1,2	1,5
Castella i Lleó	4,9	5,9
Castella-La Manxa	3,5	4,2
Catalunya	19,1	23,5
C. Valenciana	9,3	10,1
Extremadura	1,6	1,3
Galícia	5,2	6,0
Madrid	19,0	11,1
Murcia	2,6	3,1
Navarra	1,7	3,1
País Basc	6,1	10,0
Rioja	0,7	1,1

Font: Baròmetre Industrial 2019.

D'altra banda –i per a ampliar la perspectiva sobre la importància de la indústria catalana– cal esmentar que Espanya és el cinquè país de la Unió Europea quant a rellevància del sector industrial, precedit per Alemanya –que encapçala el rànquing amb el 29,8% del total de la indústria europea– seguit d'Itàlia, França i el Regne Unit, totes amb un pes similar, de l'ordre de l'11%.

Els sectors industrials més rellevants a Catalunya són, en termes de valor agregat, el d'alimentació i begudes, el d'energia, el de la química, i també el de l'automoció (si sumem 4 sectors). A diferència del sector energètic, que manté una rellevància en l'economia espanyola similar a la que té en la catalana, el sector químic català multiplica gairebé per 4 el seu pes en el conjunt de l'economia espanyola. Altres sectors industrials, amb menor pes en l'economia catalana, adquireixen una rellevància destacada en l'economia espanyola, com ser el sector de farmàcia i biotecnologia o el tèxtil i confecció, per esmentar els exemples més destacats. En definitiva, excepte en energia, tots els sectors industrials tenen en el total de la indústria espanyola un major pes que en la indústria catalana. Això ve a indicar la gran importància de la indústria catalana en el teixit industrial espanyol.

És important esmentar també la importància de la indústria catalana a Espanya quant a llocs de treball. Així, el 22,5% de l'ocupació industrial a Espanya prové de la indústria catalana.

En termes d'ocupació, la indústria ocupa al 17,9% dels ocupats a Catalunya, és a dir, 619.700 persones, segons dades de l'EPA (tercer trimestre de 2019).

Quin ha estat el comportament del sector industrial català?

Per a respondre a aquesta pregunta, fa falta adoptar una doble perspectiva. D'una banda, analitzar l'evolució del sector industrial abans i després de la crisi i, per un altre, analitzar la seva evolució conjuntural, la dels últims trimestres.

El sector industrial català va presentar un comportament erràtic en els anys d'expansió econòmica compresos entre el 2001 i el 2007, amb una mitjana de creixement del 0,8% anual. En aquest mateix període, el PIB va augmentar, de mitjana, un 3,6% anual. De manera contrària, en els 5 anys de recuperació (2014-2018), la mitjana anual de creixement de la indústria (3,6%) va superar la del PIB (3,0%).

En termes d'ocupació, entre 2008 i 2013 es van perdre 611.700 llocs de treball a Catalunya, dels quals 219.900 van correspondre al sector industrial, és a dir que un de cada tres provenia de la indústria. Aquesta xifra va representar el 36% de la destrucció d'ocupació total i va anar d'igual magnitud al que va tenir el sector de la construcció. A Espanya, per part seva, la indústria va representar el 26% de la caiguda de l'ocupació arran de la crisi, mentre que la construcció el 43%. En els anys de recuperació següents, del 2014 al 2018, es van crear 331.300 llocs de treball en l'economia catalana; 54.700 en la indústria (17% del total) i 31.300 en la construcció (9% del total). En la dècada compresa entre 2008 i 2018, es van perdre 150.400 llocs de treball industrials a Catalunya i 542.200 a Espanya.

Ara bé, en el 2018 s'observa una desacceleració en l'activitat industrial, que es veu amb claredat en les successives dades trimestrals, amb una contracció del sector que ja porta tres trimestres consecutius de caigudes. Aquest comportament s'observa també en l'evolució mensual de l'IPI. A la fi de 2018, aquest indicador va començar a marcar una evolució contractiva fins a cap d'any, i en tot el 2019 no ha acabat de recuperar una trajectòria ascendent.

20

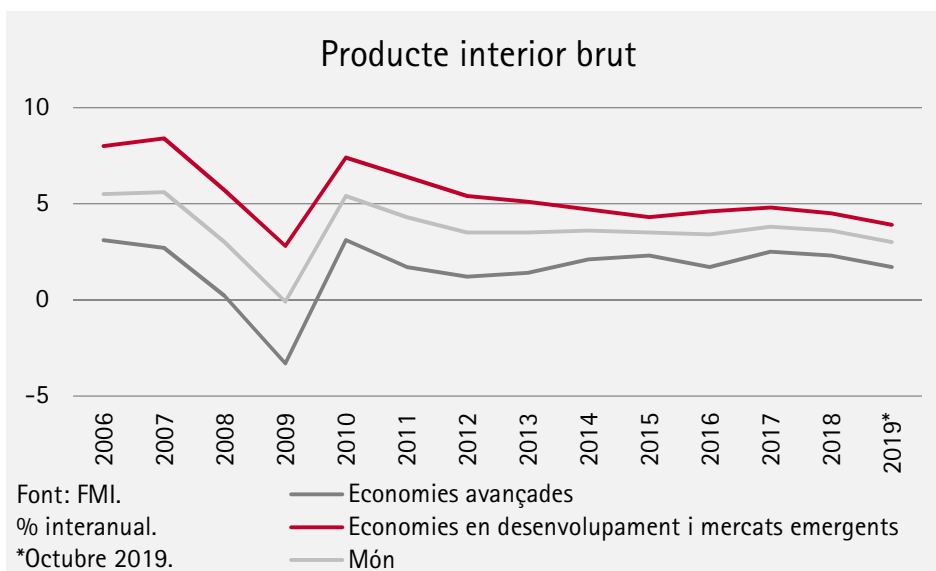
En relació a l'ocupació, segons la EPA, en termes interanuals, l'ocupació industrial va disminuir un 2,4% (15.200 persones) en el tercer trimestre de 2019. L'afiliació el mes de setembre es va reduir un 1,5%, per primera vegada des d'abril de 2014 i a l'octubre es va mantenir constant, els EROs del sector industrial van augmentar un 112% en el que portem d'any (octubre) respecte a igual període de 2018 (34% del total d'EROs i 51% de persones afectades).

D'altra banda, un indicador que reflecteix les expectatives industrials és la inversió industrial, que es va desaccelerar fortament, passant d'augmentar un 9,6% en 2018 a un 0,4% en 2019. Els sectors com el de l'automòbil o el de béns de consum durador van registrar els majors descensos.

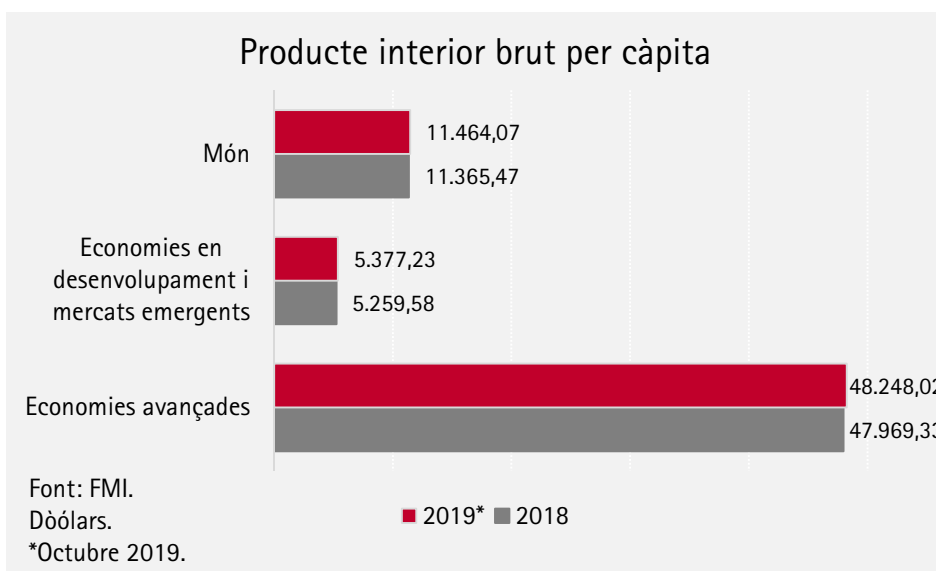
Aquesta pèrdua de dinamisme de la indústria és també es constata en altres importants economies de l'entorn europeu, com Alemanya, per exemple. D'aquí, que el que succeeixi en l'entorn pròxim sigui per a la indústria rellevant, a l'ésser un sector molt internacionalitzat. Cal no oblidar que la indústria catalana, amb la passada crisi, s'ha reorientat a l'exterior i, en la conjuntura actual, en un context de gran incertesa en l'àmbit del comerç mundial, les exportacions han minvat sensiblement. D'altra banda, dins de la indústria, el sector automotor s'ha vist també afectat per la nova regulació sobre estàndards productius en relació a les emissions dels vehicles.

L'IMPACTE DE LA DESIGUALTAT EN EL CREIXEMENT ECONÒMIC

L'activitat econòmica mundial ha mantingut ritmes relativament estables de creixement en els últims anys, malgrat observar-se cert afebliment en alguns dels principals indicadors econòmics en un escenari que genera una elevada incertesa donades les tensions geopolítiques, disputes comercials, volatilitat financera i ajustos en la política monetària en les principals economies.

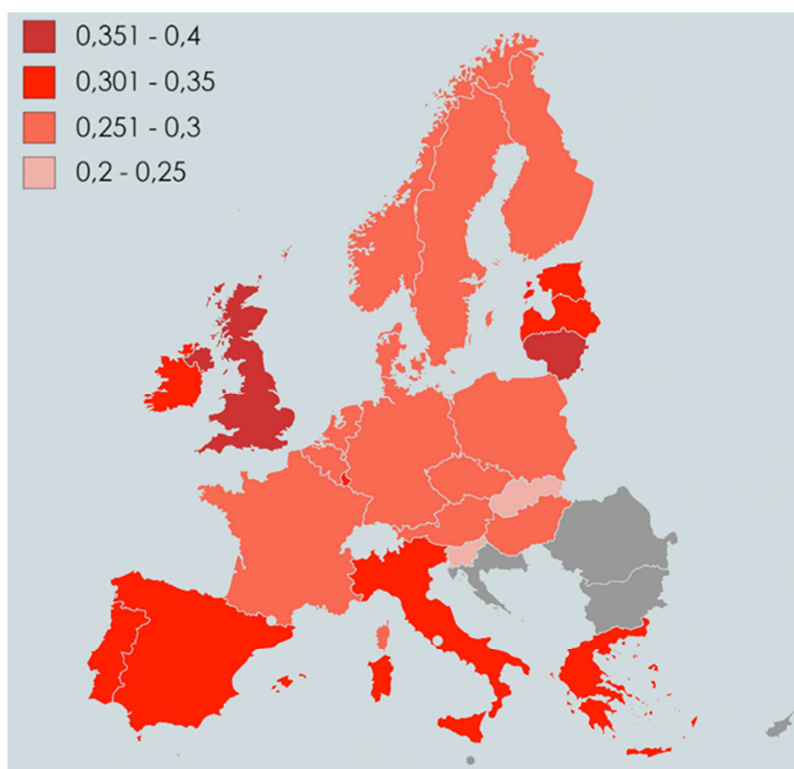
A simple vista, es podria afirmar que el creixement econòmic mundial es mostra sostenible, però amb desequilibris i desigualtats entre països i dins dels mateixos que podrien estar minvant l'impuls i el potencial econòmic, així com generant un obstacle per al desenvolupament social. Enfront d'aquest inconvenient, la desigualtat d'ingressos disminueix les oportunitats d'educació per a la part de la societat menys afavorida, dificulta el desenvolupament d'habilitats i disminueix la mobilitat social entre generacions.

Segons l'informe de Situació i perspectives de l'economia mundial en 2019 publicat per Nacions Unides es preveu un feble creixement dels ingressos per càpita en regions amb països en desenvolupament tals com Àfrica Central, Meridional i Occidental, Àsia Occidental, i Amèrica Llatina i el Carib, on resideix entorn d'una quarta part de la població mundial que viu en condicions que es troben per sota del llindar de pobresa.

L'impacte de la desigualtat en el creixement i l'estabilitat econòmic ha estat un tema àmpliament estudiat des de fa més d'un segle. En el passat, a nivell teòric es creia que el creixement podia beneficiar-se d'una menor desigualtat a través d'incentius de major educació, treball i inversió. No obstant això, malgrat que existeixen crítiques sobre la dificultat de separar aquesta correlació enfront d'altres factors que podrien estar influïnt, avui dia hi ha un ampli consens sobre els efectes negatius de la desigualtat. En aquest sentit, l'estudi Causes i conseqüències de la desigualtat d'ingressos (2015) realitzat pel FMI, destaca que un persistent desenvolupament econòmic no equitatiu està associat amb un creixement menys sostenible i major inestabilitat financera. Per a això, en l'informe analitzen la importància de la participació dels ingressos, en diversos punts de la distribució, en el creixement amb una mostra de 159 països per al període 1980-2012. Així, mostren que, si la participació de la renda del quintil amb ingressos més elevats s'incrementa en 1 punt percentual (p.p.), el creixement del Producte Interior Brut (PIB) disminueix un 0,08 p.p. en els següents cinc anys. D'altra banda, el mateix increment en el quintil més baix en la participació de la renda s'associa amb un creixement de 0,38 p.p. en els següents cinc anys. D'aquesta forma, es destaca una relació inversa entre la participació de la renda del 20% amb ingressos més elevats i el creixement econòmic.

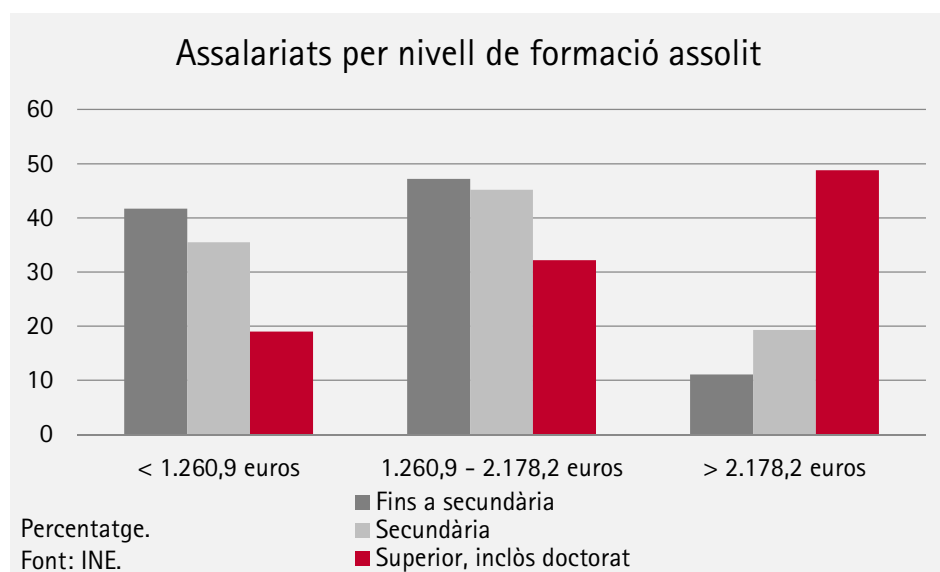
Per a mesurar la desigualtat és acceptat habitualment el coeficient Gini, mesura que reflecteix la disparitat d'ingressos. El seu valor es troba entre 0 i 1, on 0 es correspon amb una perfecta igualtat, quan tots els ciutadans tenen els mateixos ingressos, i 1 quan una persona posseeix tots els ingressos. Aquesta variable és considerada després d'impostos i transferències, ajustat per les diferències en la grandària de les llars. D'aquesta manera, en la següent imatge es pot visualitzar els rangs en els quals s'ha trobat el coeficient Gini per a l'any 2016.

Font: OCDE.

Una de les idees debatudes com a principals causes de la desigualtat dins dels països són les millores tecnològiques, la digitalització i l'automatització o robotització dels processos de producció que duen a terme tasques rutinàries existents, desplaçant a la mà d'obra menys qualificada. Aquests canvis han generat beneficis principalment a empreses molt intensives en capital i a treballadors altament qualificats. Així, és crucial brindar capacitació als treballadors amb la finalitat que desenvolupin les habilitats necessàries que siguin menys substituïbles pel capital i que siguin dutes a terme en conjunt amb els avanços tecnològics.

A Espanya, l'INE en l'EPA de 2018 mostra que, en general, el salari augmenta conforme existeix un major nivell de formació. En aquest sentit, el 41,7% dels assalariats amb una baixa educació, que han arribat fins a secundària, van obtenir en 2018 un sou inferior a 1.206,9 euros al mes. D'altra banda, dins de les persones amb una titulació superior, que inclou doctorat, el 48,8% va tenir un salari major a 2.187,2 euros al mes. Addicionalment, el salari mig mensual brut aconseguit segons el nivell de formació en 2018 ha estat 1.276,3 euros per a aquells que van tenir com a màxim una educació secundària, 1.550,7 euros per a persones amb secundària completa i 2.455,3 euros per a aquells amb estudis superiors.

Per part seva, quan parlem de desigualtat no ha d'oblidar-se el tema relacionat amb diferències de gènere encara latent avui dia en diversos llocs del món. Les dades a nivell espanyol suggereixen que en 2018 la distribució salarial per sexe ha tingut una major concentració relativa en homes que en dones. Així, el 35,1% del total d'homes i el 24,5% del total de dones es van trobar dins del rang d'assalariats amb ingressos majors a 2.187,2 euros. D'altra banda, per als sous inferiors a 1.260,9 euros se situen el 19,7% dels homes i el 41,1% de les dones, pot ser que aquesta variable es vegi afectada pel treball a temps parcial, amb un alt percentatge de la seva presència en la població assalariada femenina. Finalment, el salari mig brut mensual de les dones va ser de 1.708,4 euros i dels homes va ser de 2.161,3 euros.

Distribució salarial per sexe				
	Limiti Decils en 2018	Total	Homes	Dones
	Total	100	100	100
Decil 1	Menys de 748,7 euros	10,0	4,8	15,6
Decil 2	De 748,7 a < 1.046,9 euros	10,0	6,7	13,5
Decil 3	De 1.046,9 a < 1.260,9 euros	10,0	8,2	12,0
Decil 4	De 1.260,9 a < 1.453,6 euros	10,0	9,9	10,1
Decil 5	De 1.453,6 a < 1.642,3 euros	10,0	11,1	8,8
Decil 6	De 1.642,3 a < 1.871,3 euros	10,0	12,1	7,8
Decil 7	De 1.871,3 a < 2.187,2 euros	10,0	12,1	7,7
Decil 8	De 2.187,2 a < 2.674,7 euros	10,0	11,5	8,4
Decil 9	De 2.674,7 a < 3.441,9 euros	10,0	11,2	8,7
Decil 10	3.441,9 o més euros	10,0	12,4	7,4

Font: Enquesta de Població Activa, any 2018, INE.

D'altra banda, el comerç internacional i l'increment de les cadenes de valor està associat amb la possible subcontractació i deslocalització de la mà d'obra a països amb menors costos salarials, provocant una destrucció de l'ocupació, un menor poder de negociació per als treballadors, una deterioració de les condicions laborals i una segmentació del mercat laboral.

En línia amb l'esmentat anteriorment, a més del consens empíric sobre la relació entre desigualtat i creixement econòmic, les conseqüències poden observar-se notablement, empíricament. En aquest sentit, en països amb elevada desigualtat, les persones amb baixos recursos poden no tenir accés a l'educació, als mercats financers o a altres maneres per a incrementar els seus ingressos, la qual cosa comporta dificultats per a desenvolupar les seves capacitats productives. Addicionalment, unes perspectives laborals poc favorables suposen costos socials significatius, que obstaculitzen la mobilitat social i creen conflictes a nivell col·lectiu. També, generen una caiguda en la motivació dels treballadors, una degradació de les habilitats i minvament la confiança en el govern. Així, la falta de cohesió social pot generar una major lluita política per recursos públics i una dificultat superior per al govern per a adoptar reformes necessàries per a un creixement inclusiu de llarg terme. Addicionalment, la desigualtat pot portar a desequilibris macroeconòmics i incrementar la fragilitat financera, donada la major demanda de crèdit per la classe mitjana i baixa, i la menor capacitat d'assegurar-se contra inestabilitats econòmiques.

Amb tot, l'abans assenyalat donat suport de l'evidència empírica dels últims anys suggereix que disminuir la desigualtat, sobretot en la part més baixa de la distribució dels ingressos, és favorable no sols per raons ètiques i de justícia social, sinó també en termes de creixement i estabilitat econòmica. Per això, serà pertinent avançar cap a un sistema multilateral més flexible i receptiu.

En particular, es destaca la necessitat d'adoptar polítiques públiques focalitzades en línia amb un creixement inclusiu. Així cal posar l'accent principalment en les inversions en capital humà, desenvolupament d'infraestructura, millora en els serveis de salut pública, incentivar l'increment de la participació de la dona en la força de treball i una extensió de les oportunitats.

Quant a les polítiques d'ocupació, s'ha de ressaltar l'objectiu de facilitar l'adaptació dels treballadors a les noves demandes de capacitats del mercat laboral. A nivell educatiu, seran necessàries les inversions per a ampliar l'accés a l'educació i a la qualitat d'aquesta, sobretot per a la classe menys afavorida.

Per tant, un creixement econòmic inclusiu requereix impulsar la productivitat, així com mesures que assegurin que aquestes millores no seran a costa de major desigualtat.

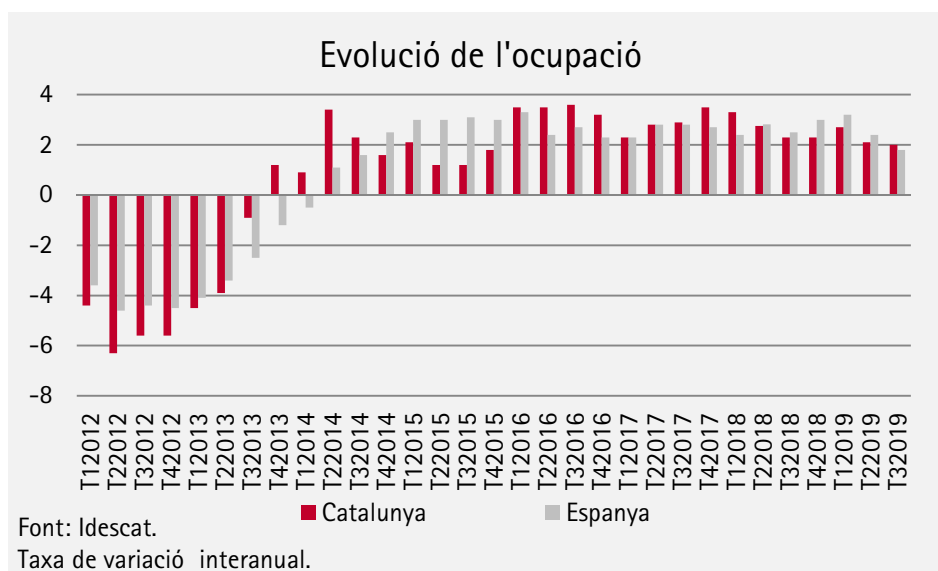
MERCAT DE TREBALL

Segons dades de l'EPA del tercer trimestre del 2019, l'ocupació va augmentar en 69.400 persones a Espanya respecte al trimestre anterior. D'aquesta forma, l'ocupació total, en termes desestacionalitzats, a penes va pujar un 0,1% intertrimestral. A Catalunya, l'ocupació es va incrementar en 31.300 persones en el tercer trimestre de l'any.

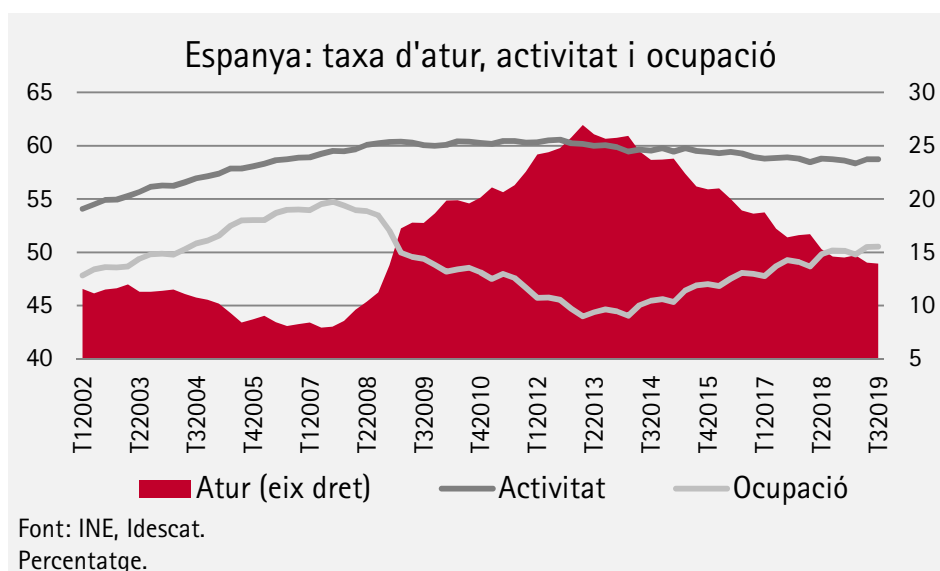
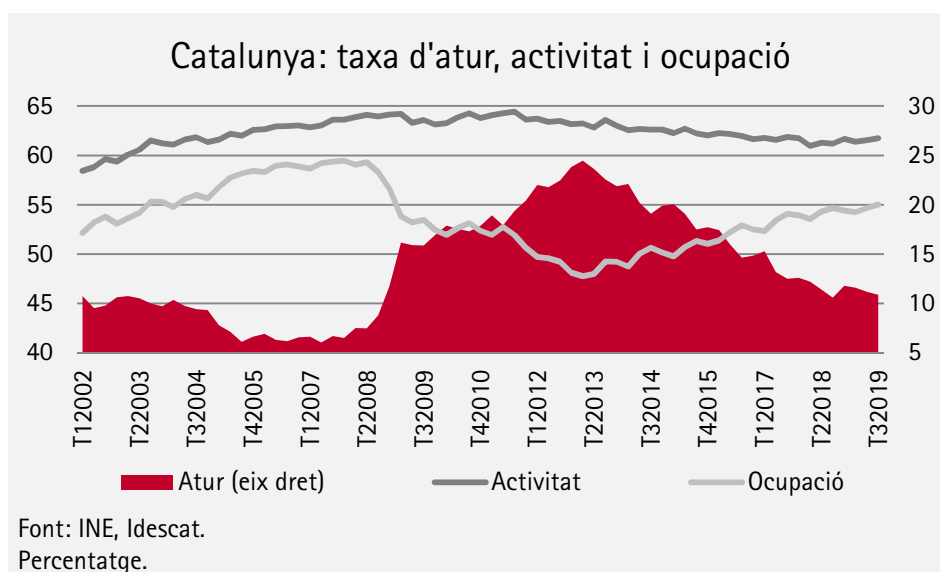
D'altra banda, en els últims 12 mesos, l'augment de l'ocupació va ser del 1,8%, és a dir, 346.300 ocupats més a Espanya. No obstant això aquesta pujada, s'observa una desacceleració en el ritme de creixement de l'ocupació. A Catalunya, l'ocupació es va incrementar en 68.500 persones, amb una variació del 2,0% respecte a igual trimestre de l'any anterior. Així, el total de persones ocupades ascendeix a 19.874.300 a Espanya i a 3.462.400 a Catalunya. Cal destacar, que l'augment de l'ocupació es va donar en paral·lel a una pujada de la població activa, fins a les 23.088.700 persones en el conjunt d'Espanya i 3.884.500 a Catalunya.

El nombre d'assalariats, a Espanya, va créixer en 356.400 en els últims 12 mesos, dels quals 387.900 van ser indefinits. A més, tots els sectors d'activitat, excepte agricultura, van registrar un increment de l'ocupació en l'últim any.

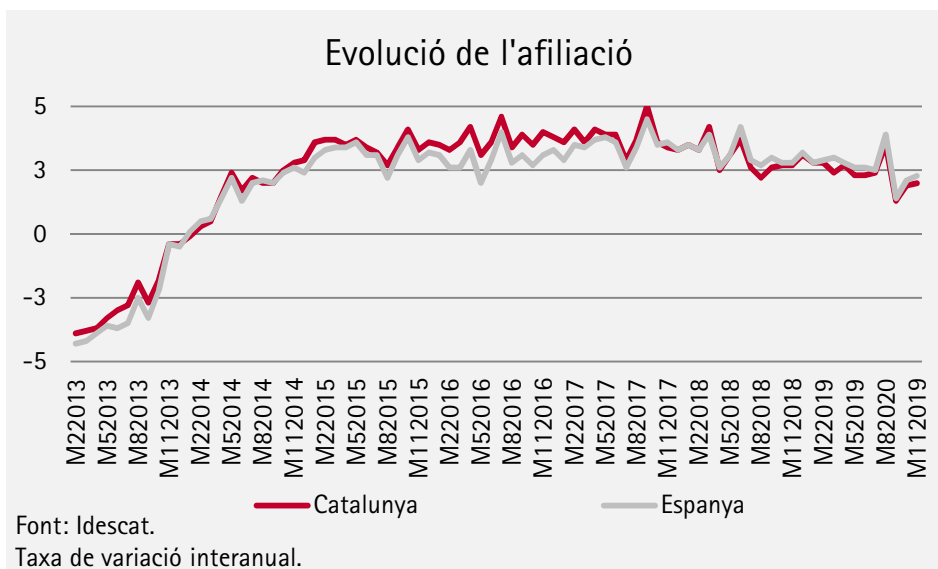
A Catalunya, en canvi, la creació neta d'ocupació va ser únicament en el sector de serveis (114.500 persones) ja que els altres sectors van destruir ocupació. Del total de nous assalariats (92.900 persones), 72.000 van ser en el sector privat i 21.000 en el públic i, de tots ells, 77.200 amb contracte indefinit.

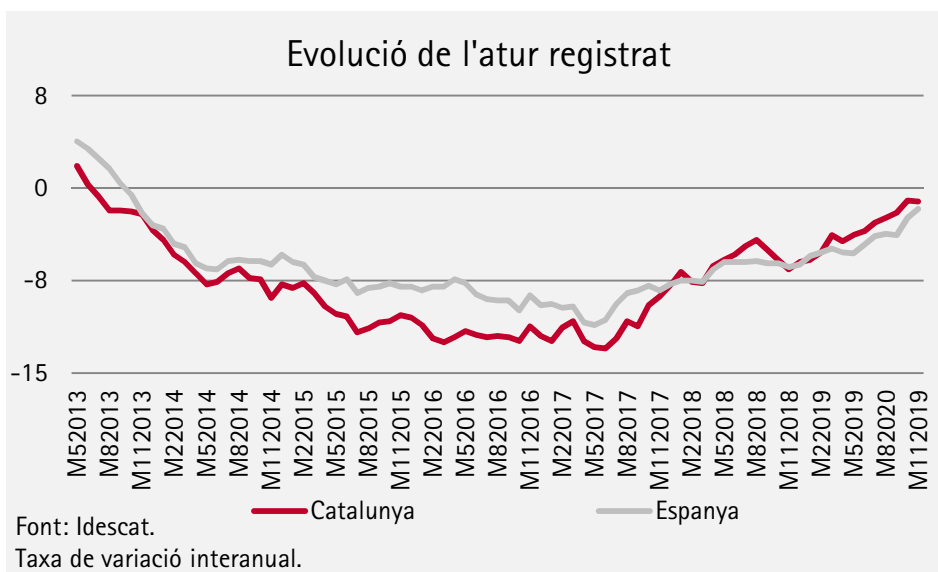
La xifra d'aturats total es va situar en 3.214.400 i 422.100 a Espanya i Catalunya, respectivament, la qual cosa representa un ritme de caiguda interanual del 0,5% i del 2,1%. Així, la taxa d'atur es va situar en el 13,9% a Espanya i el 10,9% a Catalunya.

D'altra banda, l'afiliació total a Catalunya va augmentar un 2,0% interanual al novembre, la qual cosa implica 67.644 afiliats més en els últims 12 mesos. A Espanya, la pujada va ser de magnitud superior (2,3%), amb un increment de 431.254 afiliats respecte a igual mes de 2018. La xifra d'afiliació total actualment ascendeix a 3.462.928 i 19.376.878 persones a Catalunya i Espanya, respectivament.

Al seu torn, l'atur registrat es va contreure el mes de novembre, amb una reducció de 1,1% anual a Catalunya, i del 1,7% a Espanya. En els últims 12 mesos, l'atur va disminuir a Catalunya en 4.223 persones, així com en el conjunt d'Espanya, amb una reducció de 54.683 persones. D'aquesta forma, el nombre d'aturats registrats a Catalunya va totalitzar 390.182 persones i a Espanya 3.198.184.

TEMORS I EFECTES DE LA INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL EN EL FUTUR DE L'OCUPACIÓ

En els últims temps, s'ha consolidat un debat a la societat sobre quin paper han de jugar les noves tecnologies i la intel·ligència artificial (IA) a les nostres vides, especialment pel que fa a les conseqüències que pot comportar la seva adopció.

En general, les preocupacions que ha aixecat aquest debat es poden emmarcar en dos grans temors. En primer lloc, si els avenços en IA poden suposar una amenaça per a la humanitat, la coneguda com a "revolta de les màquines"; i, en segon lloc, si destruiran milions de llocs de treball i com afectaran el nostre mode de vida.

El primer temor, el que les màquines es revoltin contra nosaltres, sens dubte és el més cridaner i susceptible d'acabar-se traduint en la producció de noves pel·lícules de ciència ficció, però tot i que els avenços en IA són impressionants, només poden dur a terme tasques molt específiques. Per tant, una IA general capaç d'exterminar els seus creadors humans roman una gran i llunyana incertesa.

Ara bé, la qüestió més urgent en quan a la IA és sobre l'impacte que pot tenir sobre els llocs de treball i la vida de les persones.

El temor a un "atur tecnològic" no és nou. Ja als segles XVIII i XIX, amb la revolució industrial, van aparèixer moviments de protesta temorosos de l'arribada de les màquines i les noves tecnologies d'aleshores coneguts com a luddisme. Aquests grups d'obres i artesans dels antics gremis van protestar contra l'arribada de la industrialització perquè aquesta feia més eficient el procés productiu i permetia reduir costos en el capital humà. La forma de protesta més coneguda és la destrucció de màquines i instal·lacions obreres, especialment tèxtils.

Aquests temors es van repetir més endavant, si bé d'una manera molt menys violenta, als anys 60 i 80 del segle passat. En el primer cas, quan les empreses van començar a instal·lar ordinadors i robots; i, en el segon, quan els ordinadors personals van aterrar als nostres escriptoris.

Ara la història es repeteix amb l'arribada de la IA, fent sorgir nous moviments opositors coneguts com a Neoluddisme, els quals s'oposen a qualsevol avenç científic que es basi en la informàtica.

Tot i això, la història ens diu que cada cop que s'han implementat nous avenços tecnològics, s'han creat més llocs de feina que no pas destruït i s'ha augmentat la renda i la qualitat de vida de la població en general. Això es deu a que l'automatització d'una tasca incrementa la demanda de gent que realitzen tasques relacionades que van més enllà de les pròpies màquines. La IA no substituirà els treballadors directament, sinó que els exigirà adquirir noves habilitats per a complementar-la. En altres paraules, les màquines permeten als treballadors individuals produir més, reduint el preu dels bens, incrementar així la demanda i generant la necessitat de contractar més treballadors. Si bé des de fonts de la OCDE es diu que el 51% dels llocs de feina a Espanya hauran de fer front a una potencial automatització, també es preveu que menys d'un 12% desapareixeran realment.

És cert però, que aquest cop la transició es realitzarà probablement d'una manera molt més accelerada (en un parell de dècades), encara que no amb un impacte tant significatiu com va tenir la revolució industrial, donat que les tecnologies es difonen molt més de pressa.

L'increment de la desigualtat en ingressos ja comença a ser palpable donat que els treballadors altament qualificats es beneficien molt més quan la tecnologia complementa la seva feina. Això suposa l'aparició de dos reptes per als empresaris i els legisladors: com ajudar als treballadors actuals a adquirir noves habilitats; i com preparar a les futures generacions per a un lloc de feina replet d'IA. Com hem dit, a mida que la tecnologia canvia les habilitats i coneixements necessaris per a cada professió, els treballadors s'hauran d'adaptar. Això significarà fer l'educació i la formació suficientment flexibles per ensenyar aquestes noves habilitats ràpidament i eficientment.

D'entre aquestes habilitats, les habilitats socials tindran una rellevància cada cop major. Quan les feines són peribles, les tecnologies van i venen, i la vida laboral de la gent s'allarga, les habilitats socials esdevenen un fonament. Poden donar a les persones un avantatge ajudant-los a fer una feina que demana empatia i interaccions humanes, trets que van més enllà del que una màquina pot fer. En aquest sentit, també ha pujat la valorització de les actituds, més enllà de les aptituds.

Per tot plegat, els sistemes del benestar hauran de ser actualitzats per a suavitzar la transició entre feines i donar suport als treballadors mentre aprenen les noves habilitats requerides.

Val la pena mencionar que l'afectació sobre els llocs de feina no és homogènia entre països ni entre sectors.

Un major risc d'automatització no només sorgeix del fet que els països tenen relativament un percentatge més elevat del sector manufacturer, sinó també de les diferències en el contingut de les feines entre ocupacions i indústries similars.

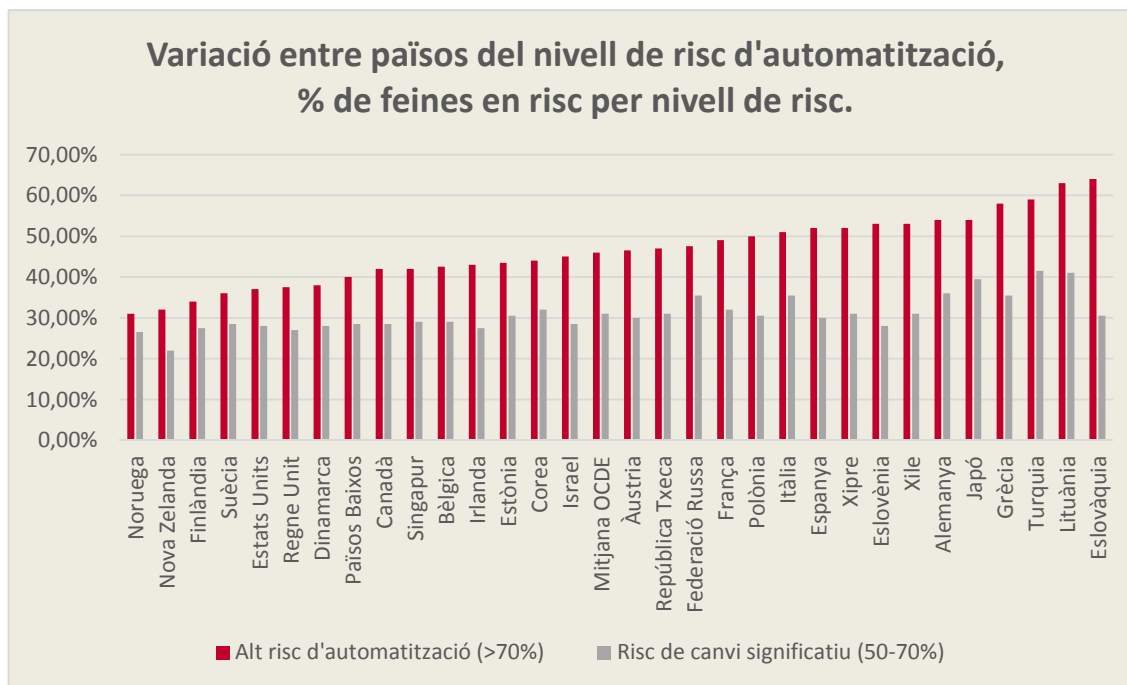
Variació entre països segons el nivell de risc d'automatització			
País	Mitjana	Mediana	D.S.
Noruega	0.41	0.40	0.18
Nova Zelanda	0.42	0.39	0.20
Finlàndia	0.43	0.41	0.18
Estats Units d'Amèrica	0.43	0.41	0.20
Irlanda del Nord (RU)	0.43	0.42	0.21
Anglaterra (RU)	0.43	0.42	0.20
Suècia	0.44	0.43	0.19
Països Baixos	0.45	0.44	0.19
Dinamarca	0.45	0.44	0.19
Canadà	0.45	0.45	0.21
Irlanda	0.46	0.45	0.22
Singapur	0.46	0.45	0.20
Bèlgica	0.46	0.46	0.20
Estònia	0.46	0.47	0.19
Corea	0.46	0.47	0.19
Israel	0.47	0.46	0.21
Federació Russa	0.47	0.49	0.19
Àustria	0.48	0.49	0.20
República Txeca	0.48	0.49	0.20
França	0.49	0.51	0.20
Itàlia	0.49	0.52	0.20
Polònia	0.50	0.52	0.21
Xipre	0.51	0.52	0.21
Japó	0.51	0.53	0.18
Eslovènia	0.51	0.53	0.21
Espanya	0.51	0.54	0.21
Alemanya	0.52	0.54	0.18
Xile	0.52	0.55	0.20
Turquia	0.52	0.55	0.18
Grècia	0.54	0.57	0.19
Lituània	0.54	0.57	0.19
Eslovàquia	0.57	0.62	0.20
Total dels països	0.47	0.48	0.20

Font: OCDE

Així, en l'extrem dels països de la OCDE menys afectats per l'automatització trobem Noruega (41%) i Nova Zelanda (42%). A l'extrem contrari, trobem països com Eslovàquia (57%), Grècia i Lituània (54%).

Espanya es troba en la franja dels països més afectats, amb un 51% dels llocs de treball que corren el risc significatiu d'automatització (50%-70% de probabilitat), mentre que el 30% té un alt risc

d'automatització (>70%). Tanmateix, cal recordar que es calcula que només el 12% acabaran desapareixent realment.

A l'hora d'analitzar quin tipus d'ocupació i sectors industrials es veuran més afectats per l'automatització, trobem que, en quan als grups d'ocupació, els que tenen una major probabilitat de ser automatitzats, normalment no requereixen habilitats específiques o formació, com poden ser assistents de preparadors de menjar o persones de la neteja. En la següent categoria, la que corra un risc significatiu d'automatització, hi ha el grup de treballadors que si bé tenen una lleugera formació, es troben amb que bona part de la seva feina consisteix en interactuar amb maquinària, principalment en el sector manufacturer. A l'altre extrem de l'espectre ocupacional, tenim els treballadors amb nivells d'educació i formació més elevats i feines que requereixen un alt grau d'interacció social, creativitat, resolució de problemes i tenir cura dels altres. Per tant, aquí hi trobaríem tota mena de professionals i directius, així com treballadors d'atenció personal.

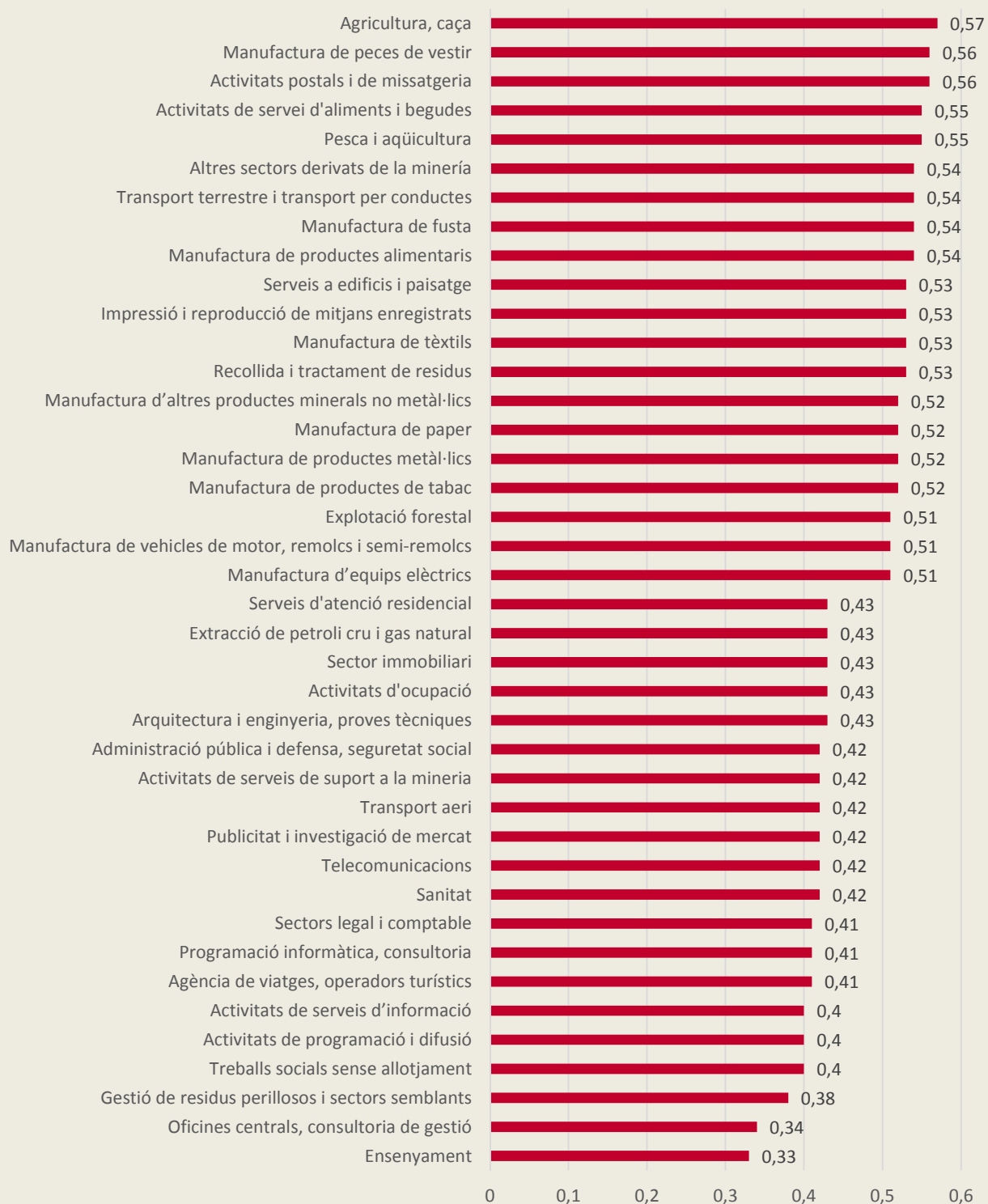
En quan a les indústries, trobem que els sectors més afectats són aquells que corresponen majoritàriament als sectors primari i secundari. Hi ha poques indústries del món dels serveis que hagin de fer front a un gran risc d'automatització. Al cantó oposat del rànquing, les indústries amb una menor probabilitat mitjana de ser automatitzades formen totes part del sector dels serveis, a excepció de l'extracció de petroli. La majoria d'aquestes indústries pertanyen a la categoria de serveis de coneixement intensiu (Knowledge Intensive Business Services).

Probabilitat mitjana d'automatització per ocupació

Probabilitat mitjana d'automatització per indústria

Tanmateix, un recent estudi de Brookings Institute, un dels Think Tanks més prestigiosos del món, matisa alguns punts sobre els efectes de la IA en el mercat laboral que es creien certs.

Reconeix que, fins ara, ells també consideraven que els principals efectes de l'automatització es reflectirien en el desplaçament del treball en l'espectre mitjà d'habilitats i salaris, mentre que deixaria més o menys intacte tant a les feines altament remunerades com a aquelles baixes que fessin treballs interpersonalment i no rutinaris. Ara bé, aquest nou estudi suggereix que, donada l'habilitat de la IA de fer servir estadístiques i d'aprendre a dur a terme feines no rutinàries, implica que aquestes tecnologies afectaran parts molt diferents del mercat laboral de les d'automatitzacions precedents.

La complexa interacció de la substitució de tasques, la complementaritat de les mateixes i la creació de noves impulsades per una major productivitat i la demanda del consumidor, fa més difícil preveure l'impacte exacte que tindrà de forma detallada sobre el mercat de treball.

Així, per exemple, la substitució d'alguns llocs de treball ben remunerats dedicats a la predicció per la IA és una certesa. Tots els llocs de feina relacionats amb previsió de la demanda a les empreses estan sent substituïts cada vegada més per la IA. Ara bé, la millora de la velocitat, el volum i la precisió podrien ampliar prou les indústries com per compensar algunes de les pèrdues agregades d'ocupació.

La complementaritat es dona quan la IA millora la mà d'obra automatitzant tasques dels llocs de treball de manera que milloren la presa de decisions i la productivitat humana.

35

Per últim, la IA podria crear formes de treball completament noves i ben diverses. Tanmateix, les formes directes de creació d'ocupació per part de la IA, es podrien veure significativament superades pels llocs de feina creats indirectament, per exemple, com quan en el passat, amb l'aparició de la indústria de l'automòbil van sorgir altres indústries a ella lligades.

Pel que fa al perfil dels treballadors més afectats, aquest estudi troba que, a diferència dels estudis anteriors que mostraven que els treballadors menys qualificats i amb menor sous serien els més exposats a les disruptcions de la tecnologia i la robòtica, en aquest cas podrien ser els més qualificats i amb millors sous els més afectats (amb algunes excepcions). La corba d'exposició arriba al punt àlgid al 90è percentil, suggerint que mentre la classe mitjana o mitjana-alta dels treballadors són susceptibles de veure's afectats per la intel·ligència artificial, la majoria dels treballadors d'elit (com els directors executius) semblen romandre d'alguna manera protegits. Per contra, semblaria ser que nombrosos llocs de treball de baixa remuneració que es dediquen al proveïment de serveis d'atenció personal (per exemple, món de la salut, cura personal, preparació de menjars, etc.), no es veurien tant exposats als canvis fruit de les aplicacions de la IA.

Ahora, sembla confirmar-se que les àrees metropolitanes i les comunitats més manufactureres seran les que experimentaran una major disruptió fruit de l'arribada de la IA.

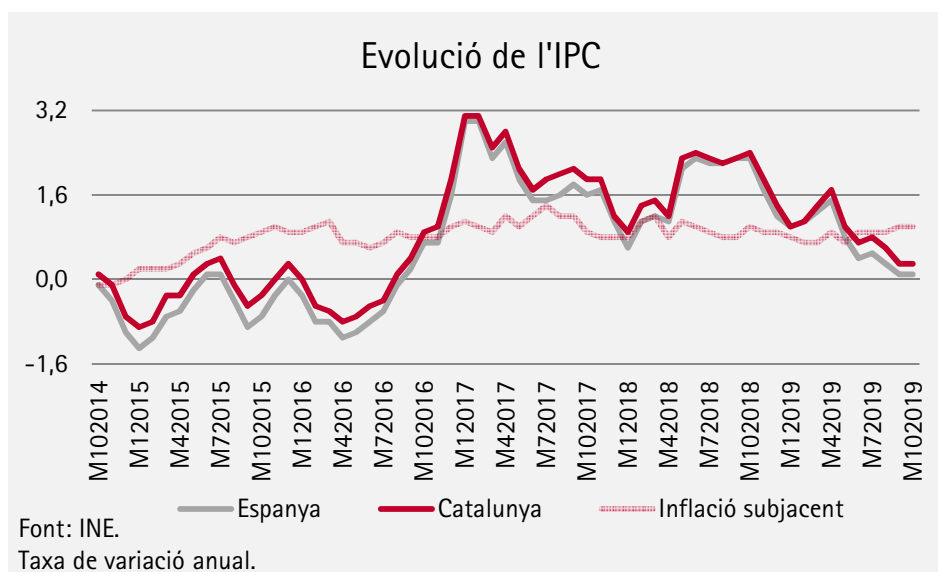
De tot plegat, l'informe n'extreu dues conclusions. La primera que la IA és una tecnologia ben diferent als tipus d'automatització anteriors i que afectarà significativament a una part ben diferent

de la força de treball. La segona, després de l'anàlisi exhaustiva, es que se sap encara menys sobre la IA que d'altres tipus d'automatització, sembla molt més ambigu i limitat en els seus impactes, almenys de moment.

PREUS I FINANÇAMENT

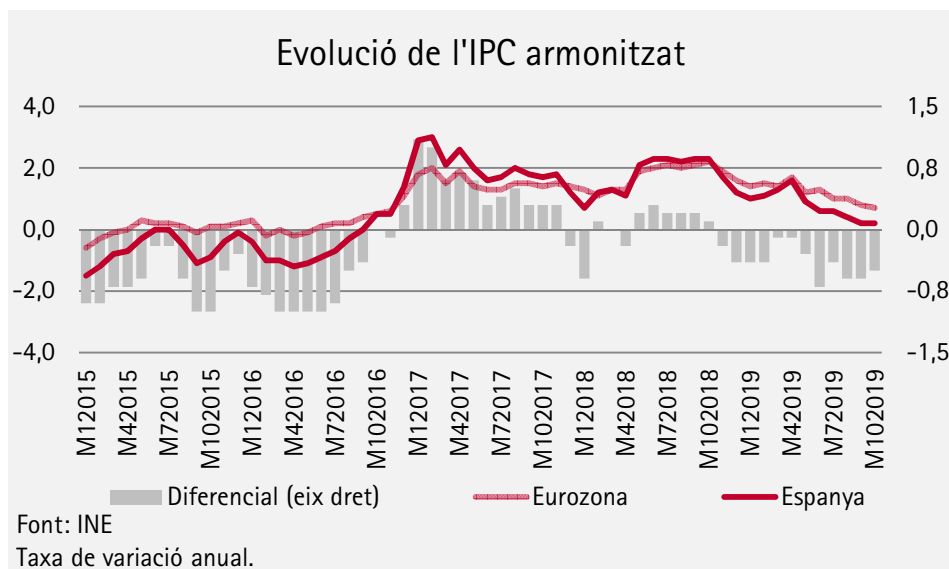
La inflació a Espanya i Catalunya s'ha mantingut en nivells molt reduïts en els últims mesos. Segons la dada d'avanç per a novembre, la inflació ascendeix al 0,4% per al conjunt d'Espanya, un repunt que s'explica per l'estabilitat dels preus dels carburants i dels aliments i begudes no alcohòliques, enfront dels descensos registrats al 2018.

El mes d'octubre, la taxa de variació dels preus va ser del 0,1% a Espanya i del 0,3% a Catalunya. Els grups que han tingut una major influència positiva en l'IPC (Espanya) van ser habitatge i alimentació i begudes no alcohòliques.

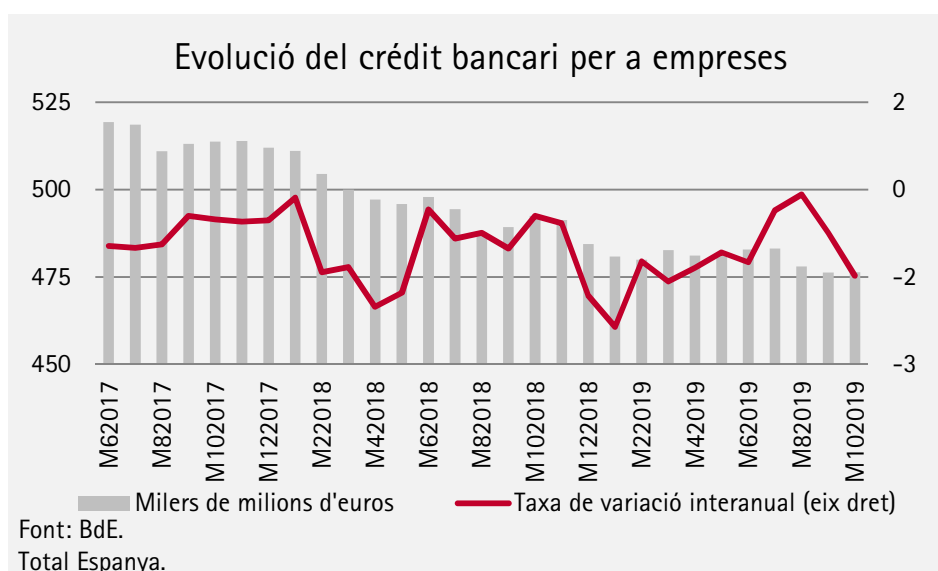
D'altra banda, la inflació subjacent –índex general sense aliments no elaborats ni productes energètics– va mantenir el seu ritme de creixement en el 1,0%, superant el nivell de la inflació general per cinquè mes consecutiu.

Així mateix l'indicador d'inflació harmonitzat (IPCA) –que permet realitzar una comparació amb l'evolució dels preus en l'Eurozona– es va situar en el 0,2%, cinc dècimes per sota de la inflació de la Unió Monetària. Així, la bretxa de preus amb la zona euro continua sent favorable a Espanya (des d'octubre 2018).

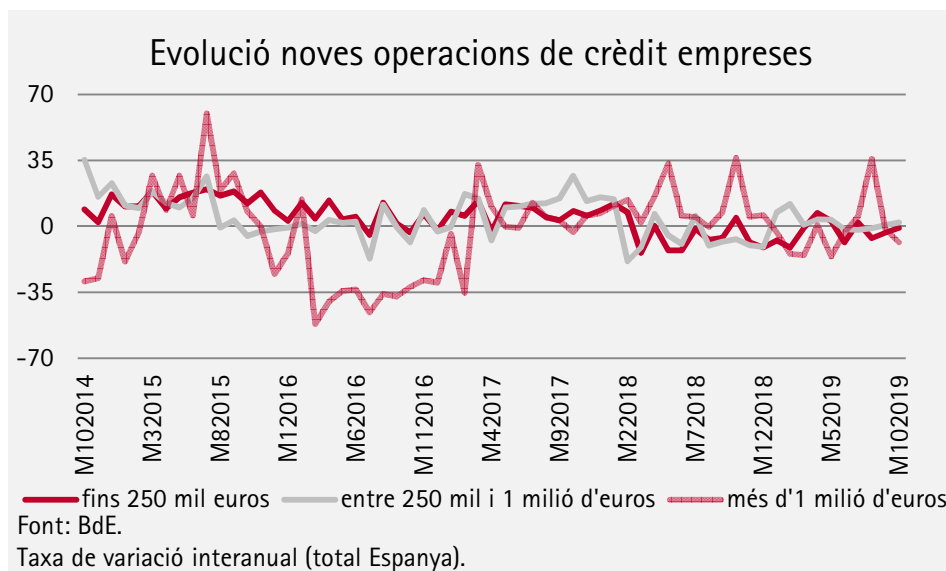
En el que a finançament del sector privat de l'economia espanyola es refereix, la destinada a llars i ISFLSL es va reduir un 0,1% a l'octubre. El crèdit a l'habitatge es va contreure un 1,1%, mentre que el d'altres destinacions va augmentar un 3,0%, disminuint el seu ritme. D'altra banda, en el cas de les societats no financeres, els préstecs es van reduir un 1,5% a l'octubre.

Quant al cost del crèdit, el tipus d'interès aplicat a empreses per a operacions noves menors a 250.000 euros va ser del 3,36% a l'octubre i per a les operacions superiors a 1 milió d'euros el tipus va ser del 1,42%. Per a les llars i ISFLSL, els tipus d'interès dels préstecs van ser del 2,02% per a l'adquisició d'habitatge i del 8,34% per al consum, mentre que per a altres finalitats la taxa va ser del 4,66%.

Així mateix les noves operacions de crèdit, a l'octubre, es van reduir en el cas de les societats no financeres de menor grandària (aproximat a través dels crèdits de menys d'1 milió d'euros), un 0,9%

en termes interanuals. Per a les grans empreses (aproximat a través dels crèdits de més d'1 milió d'euros) la contracció va ser del 8,4%.

SECTOR PÚBLIC

Amb dades acumulades fins al mes de setembre, el dèficit consolidat (sense CCLL) va ascendir al 1,68% del PIB, la qual cosa implica un augment del 14,6% respecte a igual període de 2018. D'aquesta forma, el conjunt de les AAPP va registrar una necessitat de finançament acumulat fins al mes de setembre de 20.927 milions d'euros. Per part seva, els interessos reportats s'han reduït un 4,0% respecte a l'any 2018, amb un volum de 20.560 milions, per la qual cosa el dèficit primari va ascendir als 367 milions d'euros, la qual cosa implica una deterioració enfront del superàvit primari del mateix període del 2018 de 3.172 milions d'euros.

L'increment del dèficit fiscal es deu al fet que l'increment en els ingressos (4,3%) no ha compensat l'expansió de la despesa (4,8%), una despesa en el qual destaca el creixement de les prestacions socials (6,5%) i de la remuneració d'assalariats (5,7%). Per la part dels ingressos, destaca l'augment de les cotitzacions socials (7,4%).

Tenint en compte el sector de l'Administració, al mes de setembre, la deterioració del dèficit consolidat obeeix a l'increment del dèficit dels Fons de la Seguretat Social i al dèficit de l'Administració Regional (abans superàvit) que no van ser compensats per la disminució del dèficit de l'Administració Central.

Capacitat (+) o necessitat (-) de finançament					
	Milions d'euros			% del PIB	
	2018	2019	%	2018	2019
Acumulat a finals de setembre					
Administració Central	-13.931	-10.553	-24,2	-1,16	-0,85
Estat	-12.681	-8.603	-32,2	-1,05	-0,69
Organismes de l'Administració Central	-1.250	-1.950	56,0	-0,10	-0,16
Administració Regional	1.591	-3.684	-	0,13	-0,29
Fons de la Seguretat Social	-5.915	-6.690	13,1	-0,49	-0,54
Sistema de Seguretat Social	-7.744	-8.548	10,4	-0,64	-0,68
SPEE	1.672	1.755	5,0	0,14	0,14
FOGASA	157	103	-34,4	0,01	0,01
Consolidat	-18.255	-20.927	14,6	-1,52	-1,68
Ajuda financera	63	30	-52,4	0,01	0
Consolidat sense ajuda financera	-18.318	-20.957	14,4	-1,52	-1,68
PIB utilitzat	1.202.193	1.248.838			

Font: MH.

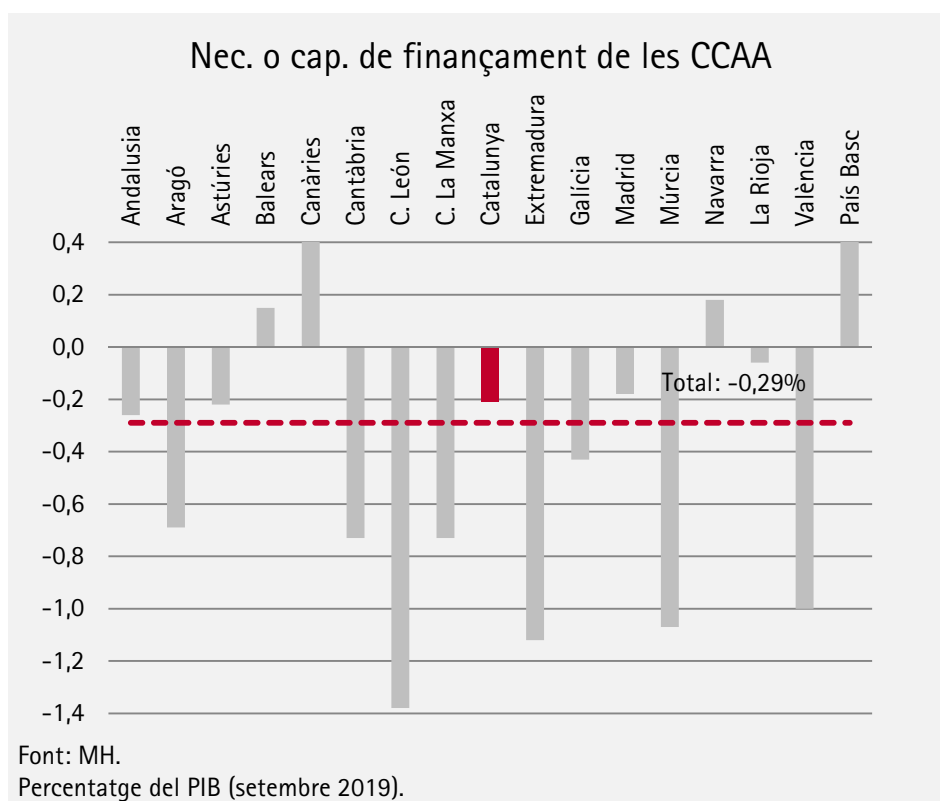
Per part seva, Catalunya va registrar una necessitat de finançament equivalent al 0,21% del PIB (493 milions d'euros), enfront del superàvit de 0,14% d'igual període de l'any anterior (213 milions d'euros). El dèficit de Catalunya s'explica perquè els recursos van créixer a un ritme molt de menor que les despeses.

Operacions no financeres de Catalunya

	Milions d'euros			% del PIB	
	2018	2019	%	2018	2019
Acumulat a finals de setembre	2018	2019	%	2018	2019
Recursos no financers	23.331	23.707	1,6	10,14	9,92
Impostos	10.203	10.673	4,6	4,43	4,46
Impostos sobre la producció i les importacions	2.018	1.968	-2,5	0,88	0,82
Impostos corrents sobre la renda, patrimoni, etc.	7.828	8.314	6,2	3,40	3,48
Impostos sobre el capital	357	391	9,5	0,16	0,16
Cotitzacions socials	13	13	-	0,01	0,01
Transferències entre AAPP	10.400	10.423	0,2	4,52	4,36
Resta de recursos	2.715	2.598	-4,3	1,18	1,09
Usos no financers	23.019	24.200	5,1	10,00	10,12
Consums intermedis	3.832	3.924	2,4	1,67	1,64
Remuneració d'assalariats	8.781	9.289	5,8	3,82	3,89
Interessos	877	790	-9,9	0,38	0,33
Subvencionis	252	359	42,5	0,11	0,15
Prest socials diferents de les transf en espècie	457	520	13,8	0,20	0,22
Transferències socials en espècie	4.312	4.547	5,4	1,87	1,90
Formació bruta de capital fix	1.377	1.379	0,1	0,60	0,58
Transferències entre AAPP	2.559	2.799	9,4	1,11	1,17
Resta d'usos	572	593	3,7	0,25	0,25
Capacitat (+) o Necessitat (-) de finançament	312	-493	-	0,14	-0,21
PIB utilitzat	230.118	239.047			

Font: MH.

VISIÓ EUROPEA DE LA PROPOSTA DE PLA PRESSUPOSTARI PER L'ANY 2020

A l'octubre del 2019, el Govern del Regne d'Espanya, va publicar i va remetre a la Comissió Europea el Pla Pressupostari per a l'any 2020. Al novembre del mateix any, la Comissió Europea va publicar la seva opinió sobre aquest Pla Pressupostari.

En aquesta nota, presentarem els comentaris i reflexions que la Comissió Europea va fer sobre l'esmentat Pla Pressupostari 2020, així com analitzar les diferències en les previsions entre la institució europea i el Govern Espanyol.

Cal recordar que la política fiscal europea que regularia la Unió Monetària Europea (UME), va ser acordada i establerta al Tractat De Maastricht de 1992. Aquest Tractat inclou una provisió segons la qual "els Estats membres han d'evitar dèficits excessius" (Article 104c) i atorga la facultat a la Comissió de "monitorar el desenvolupament de la situació pressupostària i del nivell de deute dels governs dels Estats membres amb la voluntat d'identificar errors significatius.

Els requeriments per als Estats membres de mantenir els seus dèficits generals per sota del 3% del PIB i el seu nivell de deute per sota del 60% del PIB (o disminuir el seu deute cap a aquest límit de deute) a un ritme satisfactori) van ser inclosos en un protocol annex al Tractat.

Els detalls operacionals de la normativa fiscal de la UE van ser subseqüentment desenvolupats al Pacte d'Estabilitat i Creixement adoptat al 1997. Sent aquest reformat des de llavors en diverses ocasions amb la finalitat de donar resposta a les diferents febleses que van aflorar al llarg de diferents episodis de crisis.

El quadre macroeconòmic presentat al Pla Pressupostari preveu un creixement del PIB real del 2,1% al 2019 i de l'1,8% al 2020, un ritme superior a la mitjana europea. En canvi, la previsió de la Comissió europea se situa a l'1,9% de creixement del PIB real per a aquest any, dues dècimes per sota de les previsions del Govern. Les principals divergències es deuen a la composició del creixement i els preus. Tant la inversió com el consum privat tenen previsions més conservadores en quant al seu creixement sota el criteri de l'organisme europeu, mentre que els preus s'espera que pugin més de pressa al Pla Pressupostari 2020. Com a resultat d'un major creixement del PIB real i del Deflactor del PIB, el PIB nominal al 2019 és 0,6 punts percentuals més alt al Pla Pressupostari que en les previsions de la Comissió.

Per al 2020, la Comissió projecta un creixement del PIB real de l'1,5%, la qual cosa suposa 0,3 punts percentuals inferior a la continguda al Pla Pressupostari. La raó principal es deu a una contribució més feble de la demanda interna, particularment, de la inversió.

Al Pla Pressupostari, s'espera que, per al 2020, els salaris pugin una mica més de pressa que al 2019, mentre que l'ocupació està prevista que es desacceleri lleugerament. Així mateix, també preveu un major creixement de l'ocupació i dels preus.

D'altra banda, en quant al que als nivells de dèficit i de deute es refereix, la ràtio de deute de l'Estat Espanyol va ser del 97,6% del PIB al 2018, excedint el valor de referència del 60% del PIB, per la

qual cosa, durant els pròxims 3 anys, la correcció de l'excessiu dèficit també estarà subjecta als canvis necessaris per a avançar cap al compliment de la reducció del deute als nivells exigits. El Pla Pressupostari 2020 estima un 2,0% de dèficit general sobre el PIB del 2019, que és menor al que pronostica la Comissió Europea, qui ho deixa en 2,3%. La diferència principal es troba en les diferents projeccions subjacents del PIB nominal. D'altra banda, el Pla Pressupostari estima que les ràtios d'ingressos i despeses arribaran al 39,3% i al 41,3% del PIB, respectivament. No obstant això, la Comissió estima 0,4 punts percentuals més de despesa per al mateix any.

De cara a l'any 2020, el Pla Pressupostari 2020 redueix en tres dècimes la previsió de dèficit respecte a l'any anterior, deixant-lo en l'1,7%. També assumeix un increment dels ingressos del 0,3% fins al 39,6% del PIB a causa d'ingressos imprevistos, i mantenir el mateix nivell de despesa que al 2019, un 41,3% del PIB. En canvi, la Comissió Europea eleva cinc dècimes la previsió de dèficit per al 2020 fins al 2,2% en la seva previsió de tardor del 2019. La principal diferència es troba en un major decreixement en la despesa per pagament d'interessos segons les previsions de la comissió i una major projecció de creixement del PIB nominal per part del Pla Pressupostari.

En quant al balanç estructural, el Pla Pressupostari estima una millora del 0,1% sobre el PIB al 2020, mentre que la Comissió Europea, preveu un empitjorament del 0,1%. Aquesta divergència es reflecteix en la diferència de previsions del dèficit general i avaluació d'excepcionalitats.

El rendiment del bo sobirà de la zona euro es manté en mínims històrics, amb interessos a deu anys que se situen actualment al voltant del 0,30%. En conseqüència, el total de pagaments d'interessos ha continuat disminuint el pes de la despesa del Govern al PIB. La despesa en interessos s'espera que disminueixi del 2,4% sobre el PIB al 2018 al 2,3% al 2019, i fins al 2,2% al 2020.

44

El Pla Pressupostari 2020 estima un decreixement de la ràtio de deute sobre el PIB del 97,6% del PIB al 2018 al 95,9% al 2019, i al 94,6% al 2020. La Comissió Europea projecta ràtios de deute més elevades tant per al 2019 com per al 2020, 96,7% i 96,6% del PIB, respectivament. La diferència entre tots dos criteris reflecteix un major dèficit primari i un menor creixement del PIB real i de la inflació en la previsió de la Comissió.

D'altra banda, el Pla Pressupostari recull la revaloració de les pensions en 2020 del 0,9% amb l'objectiu de mantenir el poder adquisitiu dels pensionistes i l'increment pactat del sou dels funcionaris d'un 2%. A més, el Pla contempla un escenari inercial que no inclou l'adopció de cap mesura addicional en els ingressos.

Al juliol del 2017, el Consell Europeu, a recomanació de la Comissió, va recomanar a Espanya dur a terme una revisió comprensiva del nivell de despesa amb la condició d'identificar possibles àrees per a la millora de l'eficiència de despesa.

Segons la previsió de la Comissió de tardor del 2019, la millora estructural al 2019 i 2020 es queda curta per a assegurar suficientment un progrés cap al compliment del criteri de deute. Amb els ajustos estructurals projectats al Pla Pressupostari 2020, en opinió de la Comissió, es corre el risc d'incórrer en una significant desviació respecte a la senda d'ajustos recomanats a Espanya amb objectiu a mitjà termini.

SECTOR EXTERIOR

En els primers nou mesos de l'any, la balança per compte corrent i capital de l'economia espanyola va registrar un saldo positiu de 17.800 milions d'euros, enfront de la capacitat de finançament de 19.900 milions d'euros del mateix període de 2018. La lleugera deterioració es deu al menor superàvit de la balança comercial i al major dèficit de rendes.

Setembre 2019 (acumulat)	Balança de pagaments					
	2018			2019		
Milers de milions d'euros	Ingressos	Pagaments	SalDOS	Ingressos	Pagaments	SalDOS
Compte corrent:	371,0	353,1	17,8	376,5	360,7	15,9
Balança comercial i de serveis	317,4	289,8	27,6	322,7	296,6	26,1
Turisme i viatges	55,2	16,6	38,6	57,1	18,4	38,8
Rendes	53,6	63,3	-9,7	53,9	64,1	-10,2
Compte de capital:	3,0	1,0	2,1	2,8	0,9	1,9
Comptes corrent i de capital:	374,0	354,1	19,9	379,3	361,6	17,8
Compte financer:	-	-	19,6	-	-	21,0
Exclòs Banc d'Espanya	-	-	30,1	-	-	-0,4
Inversions directes	27,8	51,5	-23,7	20,0	6,7	13,3
Errors i omissions:	-	-	-0,3	-	-	3,2

Font: Banc d'Espanya.

A més, les exportacions de béns, en els primers nou mesos del 2019, van ascendir a 221.065,7 milions d'euros en el conjunt d'Espanya, la qual cosa representa un augment del 1,6% respecte a igual període de l'any anterior. D'altra banda, les importacions van créixer un 2,0%, aconseguint els 241.045,7 milions d'euros. Així, la taxa de cobertura es va situar en el 89,4%.

El saldo comercial deficitari va ser de 25.445,7 milions d'euros, similar al del mateix període de 2018. El dèficit energètic va baixar un 4,1%, mentre que el saldo no energètic, va presentar un balanç negatiu de 7.910,2 milions d'euros (5.894,0 entre gener i setembre de 2018).

En aquest context, les vendes a l'exterior catalanes van augmentar un 2,9% i van ascendir a 55.152,2 milions d'euros (25,6% del total d'Espanya). Per part seva, les importacions van pujar un 5,1%, aconseguint els 70.344,6 milions d'euros. Com a conseqüència, la balança comercial va registrar un dèficit de 15.192,4 milions d'euros i la taxa de cobertura es va situar en el 78,4%.

Cal assenyalar, que les exportacions catalanes, a diferència de les del conjunt d'Espanya, van créixer lleugerament per sobre de la mitjana d'Europa. Destaca la contracció de les exportacions del Regne Unit, els EUA, la Xina i el Japó, i la forta desacceleració de les vendes a l'exterior alemanyes.

Comparativa internacional		
Setembre 2019 (acumulat)	Exportacions	Importacions
Catalunya	2,9	5,1
Espanya	1,6	2,0
Alemanya	0,9	2,0
França	4,1	2,6
Itàlia	2,5	0,7
Zona euro	2,2	2,1
Regne Unit	-0,7	9,4
UE-28	2,4	2,9
EUA	-1,2	-0,3
Xina	-0,5	-4,9
Japó	-4,8	-2,4

Font: MITC.

Exportacions per sector				
Setembre 2019 (acumulat)	Espanya:		Catalunya:	
	Quota (%)	Variació anual (%)	Quota (%)	Variació anual (%)
Aliments	16,5	4,5	13,5	6,1
Productes energètics	7,4	-2,4	5,5	23,2
Matèries primeres	2,5	-7,7	1,7	9,8
Semimanuf. no químiques	10,3	-1,2	6,6	-1,9
Productes químics	14,7	3,8	27,1	5,7
Béns d'equip	20,4	5,3	17,2	1,7
Sector automòbil	15,2	-2,7	13,4	-13,1
Béns de consum durador	1,6	1,3	1,5	8,0
Manufactures de consum	10,0	2,0	12,5	6,8
Altres mercaderies	1,4	3,2	0,9	58,3
Total	100	1,6	100	2,9

Font: MITC.

Segons sectors econòmics, a Catalunya, destaca la forta caiguda del sector automòbil. No obstant això, creixen a Catalunya sectors que en el conjunt d'Espanya es contreen, com ser productes químics i matèries primeres. Per destinació geogràfica, cal assenyalar, el major ritme de creixement de les exportacions catalanes, respecte a les d'Espanya, cap a Europa, amb l'excepció d'Alemanya.

Exportacions per destinació

Setembre 2019 (acumulat)	Espanya:		Catalunya:	
	Quota (%)	Variació anual (%)	Quota (%)	Variació anual (%)
Europa	71,5	1,5	73,2	4,4
Unió Europea	65,8	1,6	65,2	3,6
Zona Euro	51,4	1,1	51,9	2,1
França	15,0	1,2	16,6	6,8
Alemanya	10,9	1,4	9,9	-6,8
Itàlia	8,0	1,7	8,9	6,2
Resto UE	14,5	3,5	13,2	10,0
Regne Unit	6,9	3,7	5,9	8,9
Resto Europa	5,7	0,5	8,0	11,5
Amèrica del Nord	5,5	9,5	4,0	7,3
EUA	4,7	6,2	3,6	7,0
Amèrica Llatina	5,2	-0,9	5,8	-2,1
Brasil	0,9	4,2	0,7	-10,4
Àsia	9,0	1,2	9,3	0,3
Xina	2,2	2,3	2,1	4,9
Japó	0,9	6,6	1,2	5,1
Orient Mitjà	2,6	-11,5	2,7	-6,8
Àfrica	6,5	2,6	5,9	-6,0
Marroc	2,9	1,5	2,1	3,3
Oceania	0,7	-0,9	0,4	-18,2
Total	100	1,6	100	2,9

Font: MITC.

